

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

საქართველოს
ქალი

საქართველოს

№ 9 1964 წ.

კლასური ლაქა!

- ღია!
- გოგი!
- დოდო!
- რიგორა ხართ?
- კარგად მოგვიდება მზე!

გეზგევით ერთმანეთს, ვკოცნით, ვულოცავთ და მივდივართ, მივრბივართ... ნაცნობი ჭადრები, მშობლიური სკოლის ეზო, ზარის წკრიალი... თითქოს დღესაც ყველაფერი ისეთივეა, როგორც შარშან, მაგრამ გული კი მაინც სხვანაირად ძგერს..

— ჩვენ ხომ კიდევ ერთი წლით დავიზარდენით, — გვეუბნება პატივცემული დირექტორი, რესპუბლიკის დამსახურებული მასწავლებელი ალექსანდრა ქურიძე.

ჩვენ ყველანი ვუსმენთ და ყველს გვიხარია!
მეც მიხარია, მე ხომ უკვე მეათე კლასის მოსწავლე ვარ!

საოცარია, მაგრამ ამ ზეიმის დღეს მაგონდება ერთი უბრალო შემთხვევა:

ერთხელ მოვიდა ჩემთან ჩემი თანაკლასელი ცისანა გემეზაშვილი და მეუბნება:

— ციცო, აბა თუ მეტყვი, როგორები იქნებიან მოსწავლეები 30-ე საუკუნეში?

— სამწუხაროდ, ჩვენ არ გვიწერია მათთან შეხვედრა, თორემ გეტყოდი, — ვუპასუხე მე

მას შემდეგ გავიდა რამდენიმე ხანი. მე გაზეთში წავიკითხე სტატია, რომელიც სწორედ ამ საკითხს შეეხებოდა. წერილის ავტორს ნათლად წარმოედგინა, თუ როგორები იქნებიან ადამიანები მრავალი საუკუნის შემდეგ. და ეს მოეხერხებია სულ უბრალოდ: ხომ არიან ახლაც განსაკუთრებული ადამიანები, რომელთაც ისე გამოაწვრთნეს თავიანთი ხასიათი, ნებისყოფა, ცოდნა, რომ შეუძლიათ გააკეთონ ის, რაც საჭიროა ადამიანებისათვის, სამშობლოსათვის, აი, სწორედ მაშინ, მრავალი საუკუნის შემდეგ ყველა ადამიანი ასეთი იქნება.

ახლა მეც შემიძლია პასუხი გაცეც მეგობრის შეკითხვას, როგორები იქნებიან მეათე კლასის მოსწავლეები მრავალი საუკუნის შემდეგ? — ძალიან კარგები. მაშინ, ალბათ, არც იარსებებს ნიშნების ხუთბალიანი სისტემა და ისეთი მოსწავლე, რომელსაც სწავლა არ აინტერესებდეს, ან ვერ სწავლობდეს — იშვიათი გამონაკლისი იქნება. მე ჩემი აზრი მეგობრებსაც გავუზიარე.

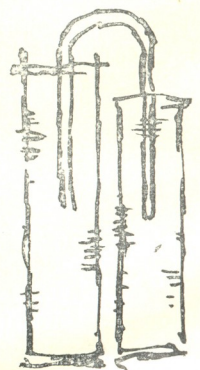
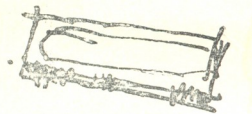
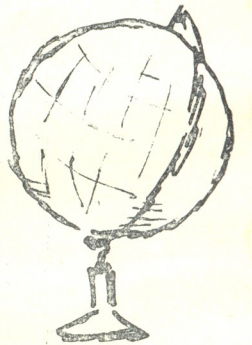
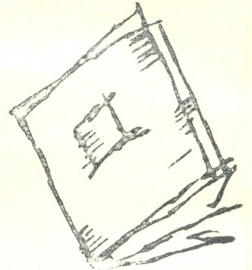
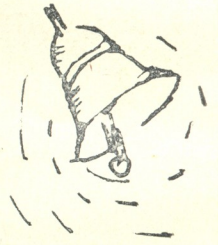
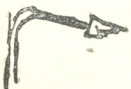
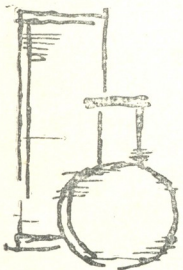
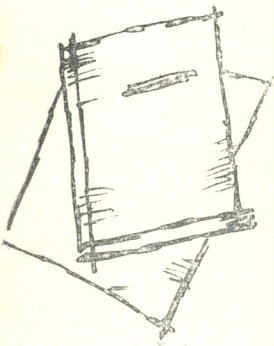
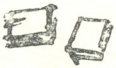
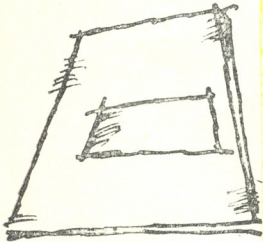
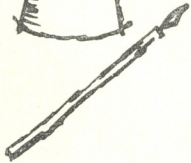
— ეს მეტად ლამაზი ჰიპოთეზაა, ციური, მაგრამ რას შევლის იგი ჩვენს ჩამორჩენილ თანაკლასელებს? — მითხრა იუმორისმოყვარულმა დათომ.

— შევლის, ნამდვილად შევლის — „მოიახლოვებ მომავალი, გადმოიტანეთ მომავლიდან აწმყოში ყოველივე საუკეთესო!“ — გახსოვთ, რუსული ლიტერატურის გაკვეთილზე როგორი აღფრთოვანებულნი ვიყავით ამ სიტყვებით.

მეგობრებო! ძალიან მინდა ყველა ჩვენი თანატოლი სწავლობდეს კარგად, რომ არცერთ კლასში არ იყოს უღისციბლინო და ოროსანი მოსწავლე, რომ ჩვენს ირგვლივ არ იყოს არცერთი ბუნდოვანი წერტილი, არცერთი ლაქა.

ციური ლომახანიძე,

თბილისის მე-4 საშუალო სკოლის X კლასის ფრიადოსანი მოსწავლე

იციან თუ არა ჩალს?

„ძვირფასო ქალბატონო!

დიდი სიამოვნებით ვსარგებლობ ხელსაყრელი შემთხვევით, რათა მადლობა გადაგიხადოთ იმ კეთილი სტუმართმოყვარეობისათვის, რაც თქვენ გაუწიეთ ჩვენი სკოლის ხელმძღვანელ მუშაკებს მათი თბილისში ამასწინანდელი ყოფნის დროს... დელეგაციის წევრები მოხიზლული არიან თქვენი სკოლის პედკოლექტივთან შეხვედრით, მაღალ შეფასებას აძლევენ ამ შეხვედრას და საერთოდ თავიანთ ყოფნას მე-4 საშუალო სკოლაში. თქვენს გაცნობას ისინი თავიანთი მოგზაურობის უმთავრეს მომენტად თვლიან.

ჩვენ ვგრძნობთ, რომ თქვენებრ ადამიანებს დიდი ძალა შესწევთ ჩვენი ურთიერთობის განსამტკიცებლად. მადლობას გიხდით დელეგაციის წევრებისათვის თქვენი ცოდნისა და გამოცდილების გაზიარების გამო.

გულწრფელად თქვენი პოლ. ჰ. კინსელი, ამერიკის შეერთებული შტატების ეროვნული ალზრდის საზოგადოების დირექტორი“.

იციან თუ არა ჩალს, ვისადმიც ეს წერილია მიმართული? ლენინის რაიონში თუ დადისართ, იქნებ შევიმჩნევიათ მანდილოსანი, თოვლივით თეთრი თმით და საოცრად ახალგაზრდული იერით, ქალიშვილივით მოქნილი და მოძრავი. იგი ადრე დილით გამოდის ოქტომბრის ქუჩაზე

და ვიდრე მე-4 საშუალო სკოლის ლამაზ და მასიურ შენობას მიადგება, ათას კაცს მაინც მიქალმება, ათასის კეთილ ღიმილს გაიყოლებს. მიდის სწრაფი ნაბიჯით და იმ ადამიანის იერით, ვისაც სინდისი სუფთა აქვს.

ეს ალექსანდრა ქურიძეა, იმ სკოლის დირექტორი, რომელმაც ასე მოხიზლა ამერიკის შეერთებული შტატების სკოლების ხელმძღვანელ მუშაკთა დელეგაციის წევრები და განა მართო ისინი?

და თუ თქვენ მას არ იცნობთ, ლენინის რაიონში, დედაქალაქის ამ უძველეს მუშურ რაიონში, ყველა იცნობს. და განა შეიძლება არ იცნობდეთ იმ ადამიანს, ვინც სამი ათეული წელია თავს დასტრიალებს თქვენს შვილებს, ზრდის და ავადმჯობესებს, ყველა კეთილ თვისებას უნერგავს, ცხოვრების ფართო გზაზე გამოჰყავს ისინი, ვინც თავს არ იზოგავს იმისათვის, რომ ყველა მშობელი სკოლის მაღლიერი იყოს, რომ ამ სკოლაში აღზრდილებს არ შეუვიწყონ აღმზრდელები.

გაესაუბრეთ ამ ქალს და მყისვე იგრძნობთ მის საოცარ გულახდილობას და პირუთვნელობას (უბირ ადამიანს შეიძლება კადნიერადაც კი მოეჩვენოს იგი), ახლოს გაეცანით მას და თქვენს წარმოდგენაში გაცოცხლდებიან პირველი კომკავშირელი ქალიშვილები, რომანტიკულნი, მამაცი და უკომპრომისონი, ცეცხლში და

წყალში რომ შედიოდნენ დიდი სიმატლის გასამარჯვებლად.

***

ამბავი ასე იწყება. ცხოვრობდა გურიის ერთ ლამაზ სოფელში ხუჭუჭთიანი და დიდთვალება გოგონა, გაბედული და მამაცი, შრომისმოყვარე გლეხის დიდ ოჯახში დაბადებული. დადიოდა სკოლაში. სწავლობდა ხუთებზე, დარბოდა ტოლ-მეგობრებში, ეხმარებოდა დედას ოჯახობაში. უყვარდა ყველა საქმის ბოლომდე მიყვანა. უყვარდა ყველა სასწავლო დისციპლინა, ყველაზე მეტად მაინც მათემატიკა უყვარდა. დაამთავრა საშუალო სკოლა ფრიაღებზე, დასტოვა მდინარე სუფსის ნაჩვევი ნაპირები და მისაღები გამოცდები ჩააბარა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფიზიკა-მათემატიკის ფაკულტეტზე.

დაიწყო სტუდენტური ცხოვრება, მღელვარე და დიდი შინაარსით დატვირთული. უსმენდა გოგონა გამოჩენილი ქართველი მათემატიკოსების ლექციებს და მის გონებაში ლაგდებოდა უმაღლესი მათემატიკის ურთულესი ფორმულები, ამოხსნილი და გაგებული. ზაფხულის არდადეგების დროს, როცა ისევე სუფსის ნაპირებს უბრუნდებოდა, ქალიშვილის ცხოვრება ახალი შინაარსით ივსებოდა: მუდამ მოუხვენარი და ბუნებით აქტიური, სათავეში ჩაუდგებოდა კომკავ-

შირულ შაბათობებს (ეხმარებოდნენ ახალფესად-გმულ კოლმეურნეობებს), მონაწილეობდა მხატვრული დილებსა და საღამოების მოწყობაში, გამოდიოდა მოხსენებებით...

ყოველთვის გაბედულს, მხოლოდ ერთხელ უღალატა გამბედაობამ, ეს იყო მაშინ, როცა უმაღლესი განათლების დიპლომით ხელში პირველად შეიღო სკოლის კარი როგორც პედაგოგმა. შედიოდა შურა (ასე ეძახიან მას ნაც-ნობები) პირველ გაკვეთილზე და საკუთარი გულისტყერა ესმოდა. მუხლები უკანკალებდა (მხოლოდ პედაგოგებმა იციან თუ რა ძნელია პირველი გაკვეთილის გადაცემა, მითუმეტეს, თუ მერსებზე თითქმის შენი ასაკის ახალგაზრდები სხედან), მაგრამ მოხდა ის, რასაც არც თვითონ და არც მისი გამოცდილი კოლეგები ელოდნენ: 21 წლის ქალიშვილმა პირველი წუთებიდანვე აიყვანა მთელი კლასი ხელში. ასეთი რამ მხოლოდ იმ ადამიანთა სვედრია, ვისაც უტყუარი პედაგოგიური ალღო, ნათელი გონება და გადასაცემი საგნის ღრმა ცოდნა აქვს. და ვაი, იმ მასწავლებელს, ვისაც ეს თვისებები არ გააჩნია. ამოოდ დაიწყებს იგი თავის მართლებას მოსწავლეთა უდისციპლინობით და სხვა ამგვარი რამეებით.

სასწავლო წლის ბოლოს, ჩოხატაურის ათწლეულში ფიზიკასა და მათემატიკურ საგნებში ასპროცენტინი მოსწრება იყო იმ კლასებში, რომლებსაც შურა ქურიძე ასწავლიდა. ასე დაიწყო ამჟამად საქართველოს სსრ სკოლის დამსახურებული მასწავლებლის ალექსანდრა ქურიძის გრძელი პედაგოგიური გზა.

დაოსტატებს წლები სჭირდება. შურას თავის პედაგოგიური დახელოვნების ყველაზე დიდ სკოლად მიაჩნია კოჯრის „პედაგოგობინასტი“ მოზრდილ აღსაზრდელთა და № 7 ახალშენებში გატარებული წელი. იგი ამ ახალშენების გამგე იყო სხვადასხვა დროს.

— ეს ყველაზე დიდი გამოცდა იყო ჩემთვის, — იგონებს ხანდაზმული პედაგოგი, — ადვილი როდია 150 გზასაცდენილი ახალგაზრდის მოქცევა და კალაპოტში ჩაყენება, მათი ნდობისა

და სიყვარულის დამსახურება. აქ გამომაღდა მაკარენკოს პედაგოგიური პრინციპები. დღეღამეს ვასწორებდი, ერთი წუთითაც არ ვცილდებოდი აღსაზრდელებს, მათთან ვმეგობრობდი, ბოლოს ვიპოვე თვითულის გულის გასაღები. რა დიდი იყო მთელი პედაგოგიური კოლექტივის, ყოველი აღსაზრდელის სისხარული, როცა ჩვენმა ახალშენმა პირველი ადგილი მოიპოვა ამიერკავკასიის მასშტაბით და გარდამავალი წითელი დროშა გადმოგვეცა.

და როცა შურა ქურიძე ლენინის რაიონში მოვიდა სამუშაოდ, ასაკით კვლავ მეტისმეტად ახალგაზრდა, მაგრამ უკვე დიდი პედაგოგიური გამოცდილების მქონე იყო.

ორ ათეულ წელზე მეტია იგი საშუალო სკოლის დირექტორია. ამ ბოლო წლამდე კვლავ ასწავლიდა უფროსკლასელებს მათემატიკურ საგნებსა და ფიზიკას. შურას, როგორც პედაგოგის ღირსების ყველაზე დიდი დანატორია ის, რომ თავის საგნებში არასოდეს არ ჰყოლია ორსანი მოსწავლე, ისიც, რომ მისი ყოფილი მოსწავლეები უმაღლეს მასწავლებლებში მისაღები გამოცდების დროს უფრო მაღალ ნიშანს იმსახურებდნენ, ვიდრე შურა „იმეტებდა“ მათთვის. მაგრამ შურა ქურიძე სკოლის დირექტორია და მისი ამოცანები უფრო ფართოა, ვიდრე რომელიმე ცალკე საგნის სწავლებაში წარმატების მოპოვება.

როცა ადამიანი თავის ადგილზე ზის, თავის საქმე უყვარს, იგი დაზღვეულია სერიოზული ჩაჯარდებისაგან.

მივმართოთ ციფრებსა და ფაქტებს: სკოლაში გასული სასწავლო წლის ბოლოს 1315 მოსწავლე იყო, მათგან ყველა საგანში 1201 ბავშვი ასწრებდა, მათ შორის 220 ფრიადოსანი და 201 კარგოსანი იყო. 828 მოსწავლიდან გადასაყვანი და გამოსაშვები გამოცდები ჩააბარა 819 მოსწავლემ. სკოლა გასული წლიდან გადაყვანილია კაბინეტურ მუშაობაზე. მოსწავლეთა განკარგულებაშია მშვენივრად მოწყობილი ქიმიის, ფიზიკის, ბიოლოგიის, ვეგეტარაფიის, ელექტროტექნიკის, მანქანათმცოდნეობის, ხაზვის, ხელგარჯი-

ლობის, მეოჯახეობის კაბინეტები, სახელოსნოები, კინობაზა, კლუბი, სპორტის დარბაზი, ტირი, ორანჟერეა. 1950 წლიდან მე-4 სკოლის დირექტორია შურა ქურიძე და ამ 4 წლის მანძილზე ბევრი რამ გაკეთდა სკოლის სასწავლო-მეტორიული ბაზის გასაძლიერებლად.

იშვიათად ნახავთ თავის კაბინეტში დირექტორს. დასვენების დროს ის დერეფანშია, მოსწავლეებთან. როცა მეცადინეობა მიმდინარეობს, ხან ერთ კაბინეტს მიაკითხავს, ხან მეორეს, სახელოსნოებში შეივლის, პიონერთა ოთახში და სპორტის დარბაზში შევა. თითქმის ყველა მოსწავლის სახელი და გვარი იცის დირექტორმა, იცის თვითულის წარმატება თუ წარუმატებლობა. მას წესად აქვს შემოღებული კვირაში ერთხელ მაინც გაესაუბროს ყოველ მოსწავლეს. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა სწავლაში ჩამორჩენილ მოსწავლეებს, ყოველი ცალკე საგნის მასწავლებელი დამატებით მუშაობს მათთან, ჩამორჩენილებს ეხმარებიან ძლიერი მოსწავლეები. საყურადღებოა ის, რომ დისციპლინის უმნიშვნელო დარღვევის შემთხვევაშიც კი საყოველთაო მსჯელობის საგანი ხდება.

ეს მშრალი ციფრები და ფაქტები, ის წესრიგი, დისციპლინა, სისუფთავე და მყუდროება, რასაც იგრძნობთ ამ სკოლაში შესვლისთანავე, იმაზე მეტყველებენ, რომ ადამიანები, რომლებიც აქ მუშაობენ თავისი საქმის ერთგულნი არიან, რომ მათ სათავეში უდგას მცოდნე და გამოცდილი ხელმძღვანელი.

დროის გეგმიანი განაწილება საშუალებას აძლევს ალექსანდრა ქურიძეს კარგად გაუძღვეს არა მარტო სკოლას, არამედ წარმატებით შეასრულოს პარტიული და საზოგადოებრივი დავალება, იყოს კარგი დედა და მეუღლე, ოჯახში ჰქონდეს წესრიგი და მყუდროება. იგი წლების მანძილზე პარტიის ლენინის რაიონის პლენუმის წევრი იყო, 1950 წლიდან ლენინის რაიონის პარტიის დეპუტატია, ხელმძღვანელობს საბჭოს განათლების მუდმივ კომისიას, რომლის მუშაობა ყოველთვის კარგ შეფასებას იმსახურებს, არის პარტიის რაიონის შტატტარეზე ლექტორი.

ადამიანის პატოსანი შრომა ჩვენს ქვეყანაში ღირსეულად ფასდება. ალექსანდრა ქურიძე, იმ დიდი მუშაობისათვის, რაც მან გასწია მომავალი თაობის აღზრდისათვის, დაჯილდოებულია ლენინისა და შრომის წითელი დროშის ორდენებით, მედლებით და სივლით.

• • •

დაიწყო ახალი სასწავლო წელი. ისევ ახმაურდა სკოლის დერეფნები და სასწავლო კაბინეტები. მოსწავლეები კვლავ მოწიწებით და პატივისცემით ხრიან თავს თავიანთი მკაცრი, მაგრამ სამართლიანი და დედასავით მზრუნველი დირექტორის წინაშე, რომლის ყოველი დღე მათზე ფიქრში და ზრუნვაში თენდება და ღამდება.

8. თამართქილაძე

სახლი ივსება მუსიკით

მეთოდური კომისიის სხდომა

დღიდან სახლი ივსება მუსიკით. მუსიკა იღვრება შეღებული კარებიდან, გახსნილი ფანჯრებიდან. ფართო პროსპექტზე, ავტობუსის გაჩერებასთან მდგომი მგზავრები თავს იბრუნებენ და უსმენენ, როგორ გამოჰყავთ მეთოდები გამოუცდელ და ნავარჯიშებ თითებს.

სექტემბრის პირველ დღეს პროსპექტზე ქრის თბილი ქარი. მუსიკალური სკოლისაკენ მიმავალ შავაბგვიან ბიჭს ქარით ებერება თეთრი ბლუზა. სკოლის კართან ის გულ-

დასმით იტკეპნის აწეწილ ქოჩორს და შენობაში შედის. სკოლის დერეფნები საგანგებოდაა მორთული და საწიმიო გუნებ-განწყობა, რომელსაც დღეს ბიჭის მთელი არსება მოუცავს, რამდენიმე ტონით კიდევ მაღლდება.

ბიჭს კიბეებზე აედევნება გამების, არპეჯიოსა და ერთდროულად შესრულებული სხვადასხვა მუსიკალური ნაწარმოებების არეული, დისონანსებით სავსე ხმები. ასეთი ხმები მხოლოდ მუსიკალური სკოლის დერეფანში შეიძლება მოისმინოს კაცმა. ბიჭისათვის ეს ხმები ახლობელი და საყვარელია. ამიტომ ბოლო საფეხურებზე ის კი არ არბის, მიფრინავს.

მუსიკალურ სკოლაში იწყება ახალი სასწავლო წელი. გუშინ მეთოდური კომისიის სხდომაზე შემოწმდა და დამტკიცდა წლის პირველი ნახევრის სამუშაო გეგმები, დაწესდა გაკვეთილების ცხრილი.

დღეს პირველად ხვდებიან ერთმანეთს პირველკლასელები და პედაგოგები. მომდევნო კლასელები მასწავლებლებს აბარებენ ანგარიშს გატარებული ჯაფხულის შესახებ. დერეფანში ისმის ხმამაღალი შეძახილები. დიმილი თამაშობს თვალეში, ტუჩებზე...

ნელი იმედაძე, ამ სკოლის დირექტორი და პედაგოგი, ხვდება თავის საყვარელ მოწაფეს. მეორეკლასელი ნონა კაჭარიანი მისთვის ჩვეული ჩაფიქრებით და შთაგონებით ასრულებს ნაწარმოებებს, რომელთა დაკვრაზე ხშირად ოცნებობენ მეოთხეკლასელები.

პედაგოგი კმაყოფილია — სამი თვის არდადეგები უქმად არ გაუტარებია ნონას. ნელი კი, თვითონ შესანიშნავმა პიანისტმა, ფილარმონიის სოლისტმა და კონცერტმეის-

ტრმა, კარგად იცის, რა ბევრის მიღწევა შეუძლია პიანისტს, როცა ნიჭთან ერთად აქვს ასეთი განსაკუთრებული შრომისმოყვარეობა და პასუხისმგებლობის გრძნობა.

დირექტორი იცნობს ამ სკოლის ყველა მოწაფეს და კონცერტიდან კონცერტამდე ადევნებს თვალს მათ თანდათანობით ზრდასა და სრულყოფას. კონცერტები კი ხშირად იმართება სკოლაში, თუმცა საკონცერტო დარბაზი სკოლას არა აქვს და საკონცერტო როიალს დერეფანში გამოაგორებენ ხოლმე. მაგრამ ნელის სჭერა, რომ ერთხელაც იქნება, მოახერხებს პატარა დარბაზის მიღებას, ჯერ კი საკლასო ოთახების მორთვა-მოწყობაზე ფიქრობს.

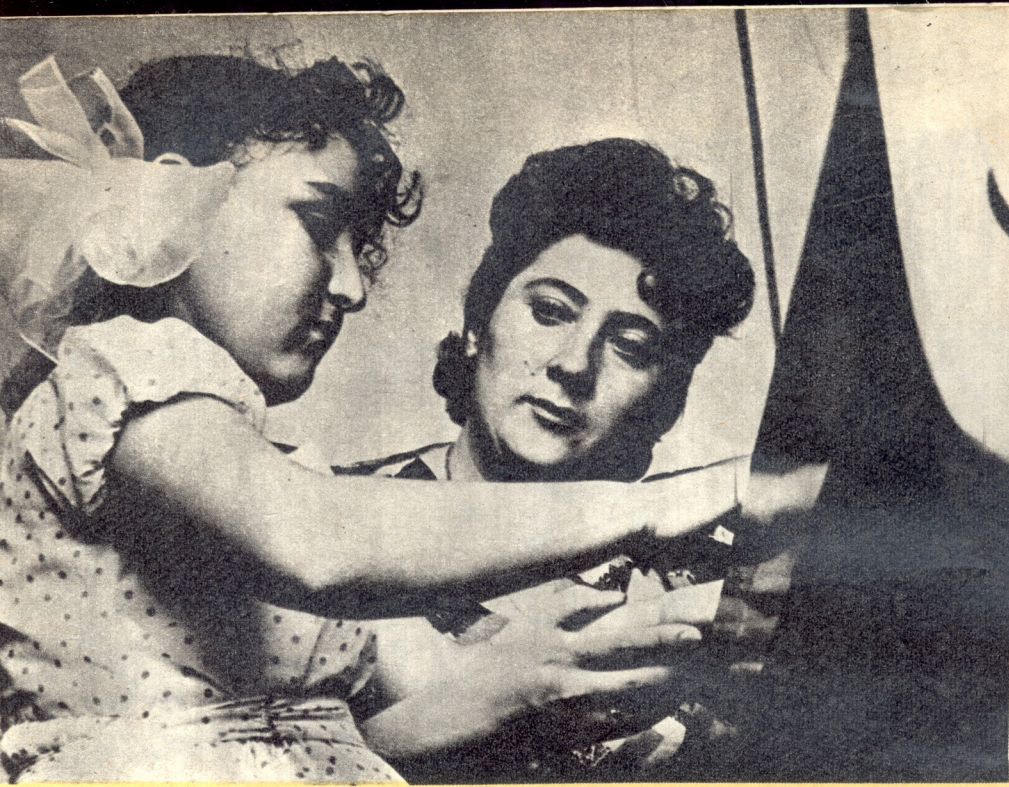
მეცამეტე მუსიკალური სკოლა მხოლოდ შარშან გაიხსნა. დირექტორმა საკუთარ სახლში ჩამოხსნა თავისი საყვარელი კომპოზიტორების სურათები და საკლასო ოთახებში დაკიდა. მერე არც ოთახის მცენარეები დატოვა და აქეთ გადმოაბარა.

მაგრამ, რა თქმა უნდა, ეს არ არის მთავარი. თავისი ახალგაზრდობის მიუხედავად, ნელი იმედაძეს თერთმეტი წლის პედაგოგიური სტაჟი აქვს და კარგად იცის, რა მნიშვნელობა აქვს ბავშვის ნიჭისა და უნარის შესაფერის წარმართვას. ამიტომ შეარჩია შარშან ასე გულდაგულ პედაგოგების კონტაგენტი. და თუმცა მის სკოლაში პედაგოგთა უმრავლესობა ახალგაზრდობაა, სოლიდური პედაგოგიური სტაჟი თითქმის ყველას აქვს.

გვერდით ოთახში სასწავლო ნაწილის გამგე თამარ ჯვიადაძე უტარებს პირველ გაკვეთილს პატარა მაია გოგუაძეს. ხელის დაყენება, პირველი მუსიკალური ბგერები — რა ბევრს ნიშნავს ეს მომავალი პიანისტი-

თამარ ჯვიადაძე პირველ გაკვეთილს უტარებს მაია გოგუაძეს

ნელი იმედაძე კმაყოფილია

სათვის! ამიტომ ეკიდება ასეთი სერიოზულობით პირველ გაკვეთილებს თამარი — შესანიშნავი პედაგოგი.

პირველ გაკვეთილს ატარებენ ფორტეპიანოს კლასის პედაგოგები მედეა ნიჟარაძე, ლიანა წურჭავაძე, მაცვალა პაპიძე და ნელი ვასილიყვა, ვიოლინოს კლასის პედაგოგი — ეთერ მათიაშვილი.

ერთერთ ოთახში მუსიკის თეორიის გაკვეთილს ხსნის ლილი შარაშიძე. შავ დაფაზე ცარცს გამოჰყავს პირველი მუსიკალური ნიშანი — ვიოლინოს გასაღები.

მუსიკალური სკოლის ცხოვრება თავის ჩვეულ კალაპოტში დგება. მეთოდური კო-

მისიის თავმჯდომარე, გემოვნებიანი და მამოხრთონი პედაგოგი მედეა ნიჟარაძე, სულ მალე დაიწყებს პედაგოგთა მუშაობის შემოწმებას და შემდეგ, როგორც მკაცრი და მიუკერძოებელი მსაჯი, მოახსენებს კომისიის სხდომას თავის ანგარიშს.

ახლა კი სექტემბრის პირველი დღე იწურება. მზის სხივი ქრება დაფაზე, რომელზეც დახატულია ვიოლინოს გასაღები. და პატარებმა, მერხებს რომ უხსენდნენ, ჯერ არ იციან, რომ ამ გასაღებით იღება კარი მშვენიერების სამყაროში.

ნ. ბარათაშვილი

კარი, შეღებული მშვენიერების სამყაროში

მედეა შავლიაშვილი-ნიჟარაძე

სკოლა

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

მხოლოდ ოცდართი წლისა იყო. ახლახან მიღებული ინჟინრის დიპლომით, ნაირფერი ოცნებებით და ათასგვარი სურვილებით პირველად მიდიოდა ვალის მოსასდგელად.

მხიარულად მიდიოდა. ჯერ არ იცოდა, რამდენი ძირმწერა უნდა დაეღია ცხოვრების გრძელ გზაზე გამოცდილების შესაძენად და იმ ვალის გადასასდგელად.

იმედინად მიდიოდა. ჯერ არც ის იცოდა, რა ძვირად ფასობდა ის გამოცდილება, რამდენი შრომა და ხანდახან ცრემლიც სჭირდებოდა ხანმოკლე სიხარულს. ახლა კიდევ რომ გეტქვათ, ცხოვრებაში სიხარული გაცილებით დღემოკლეა, ვიდრე მისი მოლოდინი, არც დაგიჯერებდათ, რადგან თვითონ მხოლოდ სიხარულიანი მოლოდინი ჰქონდა. ბედნიერი თვალებით განუწყვეტლივ ვიღაცას თუ რაღაცას უდიმოდა, ელოდა და ესწრაფოდა.

არა, არც ისე იყო საქმე, თითქოს ცხოვრება განუწყვეტელი მეგლისი ბგონებოდა. ომის საშინელებანი და ობოლების სიმწარე ერთ დიდ გამოცდილებად და ცხოვრების სიბრძნედ უკვე აკვიდებოდა ზურგზე, მაგრამ ახალგაზრდა იყო და ამ სიმწლეებს არ დაგიდევდათ. სადაც ცხოვრება არა ლამაზობდა, ოცნებით ალამაზებდა, სადაც სხვა გულხელს დაიკრეფდა, მას ბრძოლის ჟინი ემატებოდა.

როცა მშენებლობის ტრესტის მმართველის კაბინეტიდან გამოვიდა, ქვეყანა თავისი ეგონა. მზად იყო ხელუბრაშლილი ჩასვოდა იმ „თავის ქვეყანას“. მერე საგზური ჩამოართვეს და გააფორმეს. მერე კომენდანტს გადასცეს: გააფორმე.

— რა მოგიხერხოთ, ქალაქში თავისუფალი ოთახები ჯერ არა გვაქვს, აქ ხომ ვერ იცხოვრებთ? — გასაღებების ჩხარუნით დროებით ნაგებობებზე ანიშნა კომენდანტმა.

ქალაქი მშენებლობიდან ცამეტი კილომეტრით იყო დაშორებული.

— რატომ ვერ ვიცხოვრებ?

— ჯერ ერთი, მოუხერხებელი ბინებია, ტალახი და დავიდარაბაა, მერე მოგეწყინებათ. ახალგაზრდა ქალს აქ რა გაგაძლებინებთ?

— აქ გასართობად კი არა, სამუშაოდ ჩამოვდი, — თქვა და თვითონვე გაიოცა: „აი, ერთუშიაში. განი, განი!“ — გაეცინა გულში.

„ოო, ცხარე კრუსი ჩანს“ — გაიფიქრა კომენდანტმა. — ინჟინრები და ტექნიკური პერსონალი ქალაქიდან დადიან. — სიტყვა „პერსონალი“ განსაკუთრებული პათოსით წარმოსთქვა გასაღებების კავალერმა.

უნიონის კავშირი...

მხატვარი ღ. ზარაფიშვილი

— მანქანები რომ არ იყოს?
— ასეთი შემთხვევა ჯერ არ ყოფილა. ქალაქიდან ქვეყნის მანქანები დადის, რაღა თქვენთვის გაუწყდება ღმერთი?... ერთი ინჟინერი ქალი მარტო ცხოვრობს, იქნებ დროებით იქ შესახლდეთ. ისიც ახალგაზრდა საქცილისტია. მერე მოგიხერხებთ რამეს.

— კარგი. თუ დათანხმდება ის ქალი. რამდენ ხანს გასტანს თქვენი „მერე“?
— გზის გასაყართან სუთი ოთხსართულიანი სახლი შენდება, რომელიც ადრე დამთავრდება. იქ გადავიყვანო.

ასე დაიწყო პირველი დღე.
პირველი დიდი გულისტკივილიც იმავე დღეს განიცადა, როცა შრომის წიგნაკი გადაშალა და თანამდებობის გასწვრივ „ათისთავი“ წაიკითხა. ვინ იცის, რამდენ გათენებას შეაგება შიში და სურვილი, ეჭვი და სიმტკიცე: „შევძლებ თუ ვერა? უნდა შევძლო, ვაი თუ... რათა, სულს? მაგან და მაგანმა თუ კი შეძლო? ჩემზე უკეთ სწავლობდა? ეჭ, სწავლა სხვა იყო... რომ არაფერი ვიცი... როგორ არ ვიცი!“ და იწყებოდა: „გრაჯიტაციული კაშხალი ეწოდება... აქ ვის რად უნდა შენი კაშხალი. კარგი, უჭრი, კოჭი... არც მაგასა კვითხავს ვინმე“...

ქალი დამოუკიდებელი მუშაობისათვის ემზადებოდა. ეჭვობდა და ყოყმანობდა. ახლა კი... ათისთავი... განსაკუთრებით მაშინ ეტკინა გულის, სამუშაოთა მწარმოებელმა ხელი რომ ჩამოართვა და ბრიგადირები გააცნო. აციმციმებულ თვალებს მაშინ ერთი ვარსკვლავი დააკლდა, ნისლი მოიბურა და ფერფლში გახვეულ ნაკვერჩხლად, პირველ წყენად გულში ჩაიბუდა.

სერგოს შვიდი კლასი დაუმთავრებია, ალბერტიც ადრინადა გამოვარდნილა სკოლიდან, არც იმ მესამესა აქვს განათლება, ისინი ბრიგადირები... მე კი ინჟინერი და ათისთავი...
ოღნავ მოიბუზა, მსხვილი ქვედა ტუჩი ჩამოშუშა...
„უცებ არაფერი შენდება, შვილო, უცებ მხოლოდ დანერგვა შეიძლება“, — ჩაესმა დიდდას სიტყვები. — აშენება ყმაწვილის ფენის ადგმასავით თანდათან ხდება... ჯერ ჭოჭინა“...

„ჰო, კარგი, კარგი. ჯანდაბას ჩემი თავი. ეს ათისთავობაც ჯერ ჩემი ჭოჭინა იყოს“... და ის ნაკვერჩხალი კარგად შეახვია ნაცარში და ღრმად შემგება. ჯერ კი ვერ ჩანავლა, ვერ ჩანაცრა.
— მოდი, ნუ გვინდა უფროს-უმცროსობა, ორივენი ინჟინერები ვართ. მეგობრულად ვიმუ-

შაოთ. — თითქმის მის ფიქრს გაეპასუხა სამუშაოთა მწარმოებელი. — ამჟამად სამჭედლო სამჭედლოს ვაშენებთ, იმ კორპუსის კედლები თითქმის დამთავრებულია, გადახურვასაც მისული საქმე. აქეთ კი ახლა ვიწყებთ: საძირკვლის გათხრას.

— უჰ, განა რა დატვირთვას მუშაობენ ეს სვეტები, ამხელა საძირკველი რომ გაგიჭრიათ. ერთი ოთახი აიენიანად ჩაეტევა შიგ.

— ჯერ ერთი, მძიმე გადახურვაა, რკინაბეტონის ფილებია და ესე იგი, მუდმივი ტვირთი დიდია. მეორე, ამ საამქროში აშუშ იმოძრავენ და ეს დროებითი დატვირთვაც ამ კოლონებს გადმოეცემათ გრძელი კოჭებიდან.

— უჰ... — მარტო ეს აღმოხდა ხმამალა.
— აი, სამჭედლოს ნახაზები, გეგმები, განივი და გრძივი ჭრილები. მხოლოდ ფასადები აკლია. გაარკვიეთ და გაეცანით.
— რამდენი ნახაზებია, ათი სადიპლომო პროექტი გამოვიდოდა.

ქალმა გაიღიმა. გულში კი თვალები დატუქსა: „ეს თქვენი გამეცითო, გამყიდველებო, ვერა რიგად რომ გაფართოვდით. ფრთხილად, ჩემო კეთილებო, ამ ძიას ეტყობა არაფერი გამოეპარება. ძალიან ახალგაზრდა კი ჩანს. რა მქვიაო?... ჰო, ოთარი... როგორ მივმართო? საბატონოდ ახალგაზრდაა, საოთაროდ — მიხუცი. ვკითხო? უხერხულია“...

ოთართან და ბრიგადირებთან ერთად შესამოწმებლად ჩამოსული კომისიის წევრებით დიანარა მთელი მშენებლობა. საამქროს მომავალი დანადგარები ჯოხით მოხაზა ნოტიო მიწაზე. ყველაფერი რომ დაათვალიერა, ხარაჩოვებზე დატანებული ფიცრის კიბეებით ზევით ავიდა და შურით გახვდა ალბერტს, რომელიც ლიფტისებური ამწეით ამოსულიყო და სახურავზე დახვდა.

სახურავიდან, როგორც ეიფელის კოშკიდან, ისე გადმოსედა საამშენებლო მოედანს. თვალი მოჭუტა და მაინც ვერ გადააწვდინა კიდევებს. ჯერ არსად ენახა ამოდენა მშენებლობა, თუმცა ინსტიტუტში ყოფნისას სხვადასხვა მშენებლობებზე გაიარა საწარმოო პრაქტიკა. ვეებერთელა შენობები, ზოგი უკვე გადახურული, ზოგიც ქუდმომშველებილი, ცისკენ იმზირებოდნენ. უამრავი ამწე მექანიზმები განიერ ლიანდაგზე დასრიალებდნენ. ერთი მკლავაშლილი, მეორე კი ყელყელა, კისერმოღებულნი მიდლა-დებლა ატარებდნენ წვილივით ატაცებულ ტვირთს.

თვალნათლივ ინაკეთებოდა, ინახებოდა და მალდებოდა მომავალი ქარხნის კონტურები.

ქალმა ამ დიდი სამუშაოების ერთ-ერთ მწარმოებელს გახვდა. ამოლისაგან დაპატარავებული თვალებით შორს იმზირებოდა კაცი.
„ამ უშველებელი ორკესტრის დირიჟორი ჰგონია თავი“, — გაფიქრა ქალმა.
და ქალი უცებ ისეთი სიამაყით აივსო, თითქმის თვითონ ყოფილიყოს ამ გოლიათის სულისჩამდგმელი და შემქმნელი.
— დღეს არა, ხვალე გავხდები. აი, ჩემი სამოქმედო მოედანი, — გაფიქრა ამაყად.
„მოიცა შვილო, წიწილეს შემოდგომაზე ითვლიან“, — ისევ დიდდამ ჩაულაპარაკა ყურში. ქალმა თვალები დახარა და ფიცრის კიბეს ქვევით დაუყვა.
ჯერ კიდევ გუშინ, თბილ ბუდეში მყუდროდ მოკალათებულს, სამოქმედო თუ სამუშაო დრო

რომ წამოსცდებოდათ, ან როცა შეუმჩნეველად წავადგებოდი ხოლმე თავზე.

ქალმა სხამაძლა გაიცინა.

— კიდევაც, რა ხანია აღარ გამიგია ვინება. ნახვამდის, ნათელა, ტრესტში ერთად წავიდეთ დღის ბოლოს.

რამდენიმე დღის წინათ დაბეტონებული თაღის ქვეშ სამუშაოთა მწარმოებელი ოთარი და ალბერტის ბიჭები დანახა და იქით გაუზვია. ყალიბსა ხსნიდნენ.

— წყალს ზევიდან ასხამდით? — იკითხა ოთარში.

— არა, რეზინის მილით, — მიუგო ალბერტმა.

— გოგი, ჯერ ის ფიცარი ჩამოხსენი. დანარჩენები იმას მიჰყვებიან. ნელა, ბიჭო, ჩაქურს ზედ ნუ ურტყამ, ჩამოაშვავე ბეტონი.

— არა, თვითონ იშლება, პარარაბო.

ბიჭმა ფიცარი დასწია და ხელით მოგლიჯა. მალე მთელი ყალიბი მოხსნა. ყალიბს ჯერ ბეტონის პატარ-პატარა ნაშალი ჩამოჰყვა, მერე მოუმატა ცვენას და მალე ჭადვივით ჩამოიშალა საგულდაგულოდ დაბეტონებული თაღი.

— ეს რა არის? — ინჟინერმა ხელში დასრისა შეუკვრელი ბეტონი.

დანარჩენებიც პირგაღებულნი შესცქეროდნენ გაშიშვლებულ რკინებს, აქა-იქ ძველმანებივით რომ შერჩენოდნენ ნაცრისფერი სამოსი.

— რა ვიცი, ძალიან ბევრი კი ვტყუებ ვიბრატორით, აი სალომე პარარაბიც აქ იყო, — თქვა დაგვალულმა გოგამ.

„რად ამამაძლა ამ ლოტოს კოჭმა რანგით, არ იცის, რომ მხოლოდ ათისთავი ვარ? თუ, რაკი ტყუილ მოწმედ მომიყვანა, ქათინაურით გამაჩუმა. აქ უნდა ვყოფილიყავი, მაგრამ რომ არ ვიყავი, როგორ ვთქვა რამე“...

ქალმა თეთრი დოღბანდით შეხვეულ მაჯაზე დაიხედა და სხვათა შეუმჩნეველად ზურგს შეაფარა ხელი.

— რომელი ცემენტი მოზილეთ და სად?

— აი, იმ ორმოში. ცემენტი გართვა საწყობიდან მოვიტანეთ!

— ჰოო... — გააგრძელა ოთარში, ალბერტს მოუბრუნდა და ყველას გასაგონად უთხრა: — გართვა საწყობში ცემენტი რომ ნაჭნაკარავი იყო, ეს ზომ იცოდ! ეს ორმო კი თიხნარში ამოვიღიათ. მოზელისას მიწასაც შეაყოლებდით და ბეტონი რომ თიხას არ ეჭიდება, ესეც ზომ იცოდ! ახლა, კეთილი ინებე, დილანდელი ცემენტი მოიტანე და ხელახლა გააკეთე შენი გაცულებული საჭმე. კიდევ დაიხსომე: თაღის დაბეტონებისას ხანძარმა და მიწის ძვრამაც ვერ უნდა მოგაბრუნებინოს კისერი გვერდზე.

„ლიტრას ეუბნებოდნენ, კოკავ შენც გაიგონეო, — გაიფიქრა ქალმა. — ვიცი მოხვევე, ეს მოკლე ლექცია ჩემი ყურებისათვის იყო. ძალიან კარგი. კარგად დავიხსომებ. მადლობელი ვარ ტაქტიანი სწავლებისა და უფრო ტაქტიანი შენიშვნებისათვის“.

და აწითლებული სახე ღიმილმა გაუნათა

(გაგრძელება იქნება)

ქალი ქართულთან

ხომ გააკოლიხართ ქართლის გზებს და მაინც-
დამაინც პაპანება ზაფხულში. სწორედ ამაზედ
უთქვამთ—ისეთი მზისგულია, კვერცხი შეიწვე-
ბათ. მიდინართ, მიდინართ და სადღაც, შორს
თუ მოჰკრავთ თვალს ველზე გაფოფრილ მარტო-
ხეს—მუჭას.

თვალდათვალ ხედავთ, როგორ ადის სიცხის
ალმური გაფიცებულ პურის ყანებს. ყვითელი
ფერი ბჭრით თვალს: ყვითელი დამრეცი სერები,
ყვითელი დაბლობი. და თავი ჩაუღუნიათ ამ სი-
ცხეში ქართლის აკვარელებს—ღიღილოსა და
სოსნებს. და კიდევ ერთი რამ, ყველაზე დამახა-
სიათებელი ამ ვარვარა პეიზაჟისთვის—ჭრიჭი-
ნობელა.

დიდი ხანი არაა, რაც ქართლის გზებს დიდ-
ბული თანამგზავრები შექმატა—ალვის მშვენიე-
რი ტანმალალი ხეები.

ისინი ჩვენს თვალწინ გაიზარდნენ და ახლა
ვერცხლისფერი კენწეროები ცაში აუტოტებიან.

და უფრო დიდიხანია, რაც ქართლის მინდ-
ვრებზე სხვა ფერი შემოიტანა ახალმა კულტუ-
რამ:

შაქრის ჭარხლის პლანტაციები. გინახათ?
ხომ გინახათ ამ პლანტაციებში მოშუშავ ალა-
მიანები. იშვიათად კაცები, მეტწილად ქალები.
„ბარაქა თქვენს შრომას!“ ერთს გადასძახებთ
ქართლურად და თოხზე დახრილი ქალი წამო-
იწვეს, თავშლით შეიწმენდს ოფლით დაცვარულ
სახებს და მერე ტუნწად მოგიგებთ მადლობას. მი-
დით ამ ქალთან ახლოს, უფრო ახლოს. ის თავ-
შლით ხშირად იბუნდის სახეს, მაგამ სახეს მა-
ინც მზითაა დამწვარი. ხელები მაგარი აქვს.

ამ ქალზე რატომღაც ნაკლებს წერენ, იშვია-
თად აყენებს მას „პოზაზე“ ფოტორეპორტიორი.
იშვიათად აშრილებს ბლოკნოტს მასთან სპე-
ციალურად მივლინებული კორესპონდენტი. და
შეიძლება, სწორედ ამიტომ, ქალმა გულგრილად,
უნდობლად ამოგხედოთ. მას დაუხებელი არა
აქვს თავისი შრომითი ბიოგრაფია და ნირწამ-
ხდარი კორესპონდენტი გრძობს, რომ ქალს
ენახება გაცდენილი დრო. ფოტოაპარატის წინ ეს
ქალი არასოდეს კეკლუცობს. პირიქით, მაგრად
კუმავს ქარდაკრულ ტურებს, არ გამედმოსო და
მაინც კორესპონდენტისათვის მასთან გატარე-
ბული საათი არაა დაკარგული დრო.

აბა, ჰკითხეთ ყოველ ჟურნალისტს, — რა დაწ-

ვრილებით მოგიყვებათ იგი ჩაის კულტურის შე-
სახებ, როდის დგება ჩაის კრეფის სეზონი, რო-
გორი დუყი გამოდის. პირველხარისხოვანი და
სხვა. მაგრამ ჭარხლის კულტურის შესახებ, კულ-
ტურისა, რომელსაც ქართლის დიდი ტერიტორია
ეთობა, ნაკლებად იცის მკითხველმა. დაინტერე-
სებული კაცი კი ბევრ რამეს გაიგებს საინტე-
რესოს. გაიგებს, თუ რა შრომატევადია ეს კულ-
ტურა. გაიგებს, რა ნაზი ყოფილა შაქრის ჭარხა-
ლი, ნაზი და სათუთად მოსაკვლევი. და ქართ-
ლელი ქალიც — გორელი, კასპელი, ქარველი,
ხაშურელი — თანდათან უფრო მეტსა და მეტს გე-
ტყვით. გეტყვით თავისი რგოლის შესახებ, გეტ-
ყვით წვიმიანი ამინდების, მცხუნვარე დარების,
სარვევლების, სასუქების და სხვათა შესახებ.

ქალი მწკრივებში უმარჯვებს მიშვებულ ნა-
კადს. შიშველი ფეხი ტალახში ეფლობა, მერე
კაბას იგავლათავს—ასე უფრო თავისუფლად გა-
უკვალავს გზას.

მისი მშობლიური სოფელი ზერტი შუაგულ
ქართლშია—გორთან ახლოს. ოლია ტერუნაშვილს
რესპუბლიკაში უკვე იცნობენ, როგორც საუკეთესო
მეჭარხლეს. ის სულ 26 წლისაა, მაგრამ ხალ-
ხმა უდიდესი ნდობა გამოუცხადა—საქართველოს
სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატად აირჩია ზერ-
ტის, ქვეშისა და მეჯვრისხევის ამომრეველთა
კრებაზე. გორის საწარმოო სამმართველოს ინს-
პექტორ-პარტორგანიზატორი ნოდარ მირიჯანა-
შვილი ხშირად ტრიალებს ოლია ტერუნაშვილის
რგოლის ნაკვეთზე—იგი თავად სასოფლო-სამე-
ურნეო ინსტიტუტის დაუსწრებელი განყოფილე-
ბის სტუდენტია და მთელი არსებით მიწასთანაა
მიჯაჭვული. ხშირად უწევს კონსულტაციას ახალ-
გაზრდა მეჭარხლეებს, ოლიას რგოლის წვერებს—
ზინა და ნაზი ტარიელაშვილებს, გოგი რვეზა-
შვილს, ნოშრე ზუბიაშვილს. საჭიროა აგროტექ-
ნიკურ ვადებში ჩატევა, მაგრამ ახალგაზრდები
საწარმოო სამმართველოს ინსპექტორ-პარტორგა-
ნიზატორზე ნაკლებ როდი არიან დაინტერესებუ-
ლი ამით: მათ ოთხი ჰექტარი შაქრის ჭარხლის
ფართობი გაიფორმეს. მერგოლური კი წელს 0,15
ჰექტარ ფართობს უკლის. ამ ფართობიდან გვე-
რით 60 ცენტნერი შაქრის ჭარხალი უნდა აიღოს
(ე. ი. ჰექტარზე გადაანგარიშებით 400 ცენტნე-
რი). მან კი ვალდებულება იკისრა მოიყვანოს
135 ცენტნერი (ე. ი. ჰექტარზე გადაანგარიშე-

ბით 900 ცენტნერი). ეს პატარა ამბავი არაა
საჭიროა მთელი სეზონის განმავლობაში (ე. ი.
თესვიდან, ვიდრე აღებამდე) სისტემატური შრო-
მა. ეს ნიშნავს ბევრ რამეს:

ეს ნიშნავს შერჩეული ნაკვეთის მზრალად მოხ-
ვნას, ნიადაგის საგზაფხულოდ შემზადებას.

გაზაფხულზე უკვე ნარჩენებისაგან იწმინდება
ნიადაგი. შეაქვთ კომბინირებული სასუქი. ხდე-
ბა ნიადაგის აოშვა. მარტიდან იწყება თესვა.
აღმოცენებისთანავე ტარდება მწკრივების გა-
მოთხნა, ნიადაგის გაფხვიერების და
სარვევლების მოსპობის მიზნით. აპრილში კი
გამოსზირვა—ძირთა რაოდენობის ზუსტი დაცვა,
მათი ზომიერი დაშორებობა, მერე გათოხ-
ნა... მესამე ღრმა გათოხნა, კვლავ სარვეველ-
ებისგან გაწმენდა, აზოტოვანი სასუქების შეტანა,
და რწყვა, რაც მთავარია—რწყვა: ირწყვება სა-
სუქების შეტანის შემდეგ, რომ მცენარე უკეთე-
სად შეითვისოს დამატებითი საკვები, ირწყვება
მაშინაც, როდესაც პატივი ნაკვეთის თავშია და-
ყრილი, რათა წყალმა ბოლომდე გაიტანოს იგი,
და, როგორც წესი, ყოველი მორწყვის ან წვიმის
შემდეგ—კვლავ ნიადაგის გაფხვიერება.

სექტემბრიდან ამ დიდი გარჯის შედეგი
უკვე ხელმეხსავლება, თვალნათლივი: მეჭარხლე
იწყებს ამოღებას, სპეციალური პატარა ბარი-
კაპატი. აქ უკვე შექმნილია ჩაგრი: სპეცია-
ლური მანქანა ერთდროულად ჩაუვლის ჭარხლის
ოთხ რიგს და ნაყოფს ნიადაგიდან ძრავს, არ-
ყევს. ამის შემდეგ მეჭარხლე ფორით წევს და
იღებს ჭარხალს. ფორის წაცლა, გაფხვვა, ზედ-
მეტი ფესვების მოჭილება და შემდეგ მოსავლის
გროვებად, ორტონიან ზვინებად დაწყობა... და
ქართლის გზაზე მწკრივდება მიმეტონიანი მან-
ქანები. გუგუნით, ზრიალით მიეშურებიან ისინი
პლანტაციებისაკენ, რათა დამზადდეს პუნქტი-
საკენ გაუყენონ გზას შაქრის ჭარხალი.

და დიდხანს, დაბინდებამდე ჭარხლის გროვავზე
ზის მინდვრების შავგვრემანი დელოფალი; მისი
ხელები ბებერებმა დაფარეს, სახე უწყალო მზემ
დაუწვა, ქარმა ტურები დაუსუთქა. მაგრამ, მიდით
მასთან ახლოს, ჩახედეთ პატიოსან თვალეში,
თუ თავად სიტყვაძუნწი გამოდგა, მისი საქმე
ილაპარაკებს სამაგიეროდ.

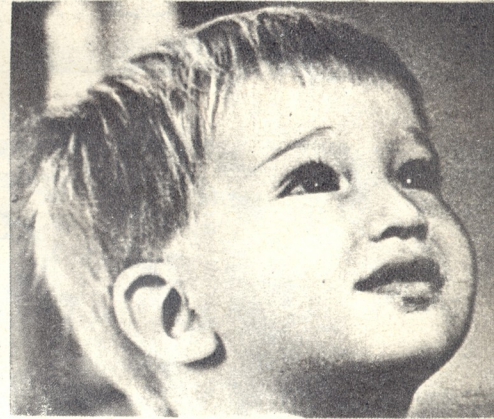
ნორჩი ტექნიკოსი-საშუალო!

ეს იყო მათი საგამოფენო დევიზი, მათი ნიჭის დემონსტრაცია, ახალგაზრდული ფანტაზიის დღესასწაული.

„ყოჩად, პატარებო! — ხმამაღლა გესურს გითხრა და მაგრად ჩამოგართვათ ხელი. უფროსი თაობა შეიძლება დამშვიდებული იყოს, როცა ასეთი საიმედო ცვლა ეზრდება“... — ბაგშვთა ნამუშევრების ხილვით მიღებული სიამოვნება ამ სიტყვებით გამოსატყს არქიტექტორმა კ. ხატიაშვილმა და კონსტრუქტორმა ნ. ჭანკოტაძემ.

არა, აქ არ იყო უბრალო, გასართობი საგნების თავმოყრა. ყოველი ხელსაწყო, თითოეული მოძრავე მოდელი, თითქოსდა, გამოუცდელი ხელებით დამზადებული, ლაპარაკობდა და ხაზს უსვამდა იმ ფაქტს, როგორ ღრმად წვდებიან დაინტერესებული მოსწავლეები ტექნიკის უკანასკნელ მიღწევებს, რა კარგად იცნობენ წარმოებას, რა ფართო მასშტაბით აზროვნებს მათი გონება.

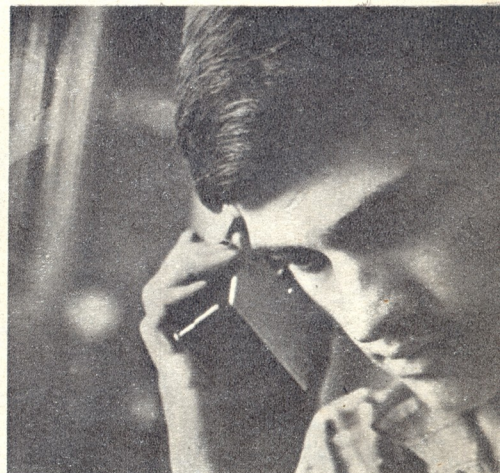
ავიღოთ „კოსმოდრომი“ — მონოლიანდაგით, რომელიც დაამზადეს სოხუმის მე-8 საშუალო სკოლის მეათე კლასის მოსწავლეებმა. ეს ხომ

გამოფენამ გამოავლინა, აგრეთვე, მოსწავლეები, რომელნიც საწარმოო სწავლების დროს დაინტერესდნენ წარმოებისათვის მეტად საჭირო საკითხებით.

გორის მე-8 საშუალო სკოლის მეათეკლასელმა ვალერი ვალიშვილმა დაამზადა ღებვის ავტომატური ხელსაწყო; ზესტაფონის რაიონის მეორე სერის საშუალო სკოლის მეათეკლასელმა ამირან წაჭაძემ შექმნა ლითონის ჩამომსხმელი ავტომატური მანქანა; ტყვარჩელის მე-2 საშუალო სკოლის მე-9 კლასის მოსწავლემ ალექსანდრე ბორიამ გააკეთა მიწის სატყეპნის ავტომატური მოდელი.

ჟიურიმ შეაჯამა ნორჩ ტექნიკოსთა მე-13 რესპუბლიკური გამოფენა, დააჯილდოვა მრავალი

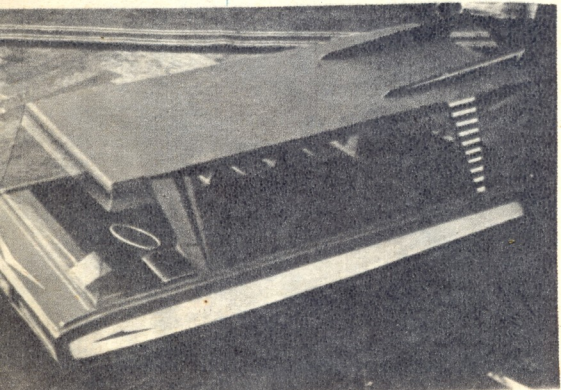
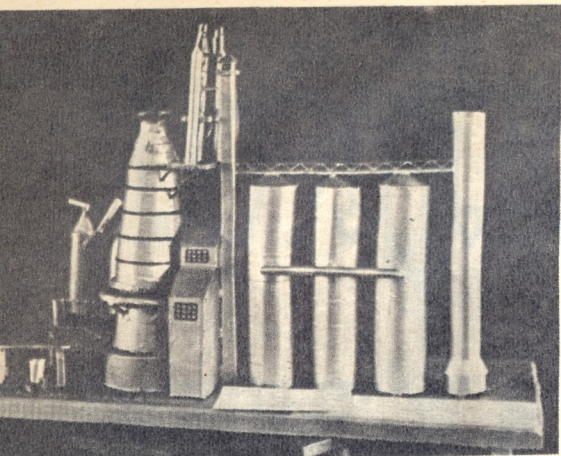
გიორგი ეპიტაშვილი (შუაში)

ტრადიციად იქცა სასწავლო წლის ბოლოს ნორჩ ტექნიკოსთა რესპუბლიკური გამოფენის მოწყობა, რომელიც წელს მეცამეტეჯერ ჩატარდა თბილისში და როგორც ყოველთვის, ამჯერადაც მოზარდების ნაკეთობათა საჯარო დათვალიერებამ ფართო საზოგადოების ინტერესი გამოიწვია.

გამოფენა ატარებდა თემატურ ხასიათს და წარმოდგენილი იყო შემდეგი განყოფილებებით: ავტომატიკის, ქიმიის, ფიზიკის, რადიოტექნიკის და სხვა.

ავიატექნიკის განვითარების მაღალი საფეხურია და მისი მოდელის სირთულის ზუსტად ჩვენება არც ისე იოლია.

მნახველთა საერთო აღტაცება წილად ხვდა ბათუმის მე-3 საშუალო სკოლის მეათეკლასელი გოგონას ალექსანდრა ჩულოკას ნამუშევარს — „შენდელევევის მოგზაურობის რუკა“, რომელზეც შესანიშნავადაა მოცემული მსოფლიოს ყველა წერტილი და წლები, სადაც კი ოდესმე ყოფილა ქიმიის მამამთავარი.

ვალი მოსწავლე და მოსწავლეთა ჯგუფები: პირველი ხარისხის დიპლომი მიეკუთვნა მ კოლექტივს, მეორე ხარისხისა — 16, პირველი პრემიით დაჯილდოვდა 15 მოსწავლე, მეორეთი — 29.

პირველი პრემია დაიმსახურეს თბილისის მე-19 და მე-14 საშუალო სკოლების მეათე-კლასელებმა ალბერტ ლაბაძემ და თემურ ბერი-შვილმა. მათ შექმნეს მაღალი სისხირის გენერატორი. ეს არის უნიკალური ხელსაწყო ფიზიკის კაბინეტისათვის.

ასევე მაღალი შეფასება მისცეს თბილისის მე-18 საშუალო სკოლის მე-9 კლასის მოსწავლეს თემურ თეაურის ნამუშევარს — სუპერგეტეროდინული ჯიბის რადიომიმღები მოკლე ტალღებზე. ამ ნიმუშის მიხედვით თამამად შეიძლება საწარმოებმა მასობრივად გამოუშვან ჯიბის რადიომიმღები, რომლის ავტორიც იქნება მოსწავლე.

ცნობისმოყვარე მოზარდები ფეხდაფეხ მიჰყვებიან ცხოვრებას...

აი, ცხინვალის მე-2 საშუალო სკოლის მე-7 კლასის მოსწავლეების ნოდარ თბილიძის, ვიქტორ პარასტავის და მართა ჩოჩიევის კოლექტიური ნაშრომი — მონოლიანდაგის მაკეტი. მოდელი რთულია, ერთი შეხედვით თითქოს მარტივი, მაგრამ ყველა სახეობის ტრანსპორტზე უფრო კეთილშობილი და უკვირო. იქნებ დადგეს დრო და ამ ბავშვების ჩანაფიქრს ხორცი შეესხას!

მოდამ მიაკითხა ტექნიკას, გაალამაზა მისი გარეგანი შესახედაობა და ახლა ჩვენ ვამბობთ: ახალი მარკის ავტომანქანა, ახალი ავეჯი, თანამედროვე სახლები და სხვა. ამ საქმეში არ ჩამოგვრჩნენ ბავშვები, პირიქით, გაგვასწრეს კიდევ...

ნათელ, დიდ დარბაზში მრავალ ექსპონატთა შორის წითელი ფერის უახლესი კონსტრუქციის ავტობუსი დგას. დამთავალიერებლებს მოდელი ესთეტიკურ სიამოვნებას ანიჭებს. შინაარსით იგი ახალ ტექნიკას ემყარება: მსუბუქი, ნათელი, მ-საჯდომიანი, მგზავრები რადიოგადაცემებითაც დატკბებიან. მისი ავტორი თბილისის 35-ე საშუალო სკოლის მე-8 კლასის მოსწავლე ანატოლ გასპარიანი.

იქვე, მის გვერდით გრძელი საბარგო ავტომანქანა „კოლხიდაა“. მისი შემქმნელები თბილისის მე-16 საშუალო სკოლის მე-10 კლასელთა ერთი ჯგუფია. კარგად უფიქრიათ ბავშვებს და ასე გადაუწყვეტიათ: ქალაქში დიდი მოცულობის ტრანსპორტის მოძრაობა ულამაზო რომ არ გამოჩნდეს, ამიტომ ის ლუჯი ფერთი შეღებებს და თეთრ ტონში შერეული წარწერებით დაამშვენებს.

ნორჩ მოყვარულთა ფოტოსტენდებზე ბევრი კარგი ფოტოსურათია: „მთასვლელები“, „გაზეთი მოსულა“, „ქათმების პლაჟი“. გემოვნება და ოსტატობა იგრძნობა თბილისელი მოსწავლის თედო ნიკოლაიშვილის ორ ნამუშევარში: „მე მინდა მშვიდობა!“ და „დაე, მუდამ იყოს ზეცა!“

მომავლის საქმეს ემსახურება საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს ნორჩ ტექნიკოსთა ცენტრალური სადგური. ესაა სკოლის გარეშე დაწესებულებების ცენტრი და მისი

მთავარი ამოცანაა მასობრივი და მეთოდური მუშაობის ხაზით რესპუბლიკის პირენერ-მოსწავლეთა შორის სამეცნიერო-ტექნიკური ცოდნა-ჩვევების დანერგვა.

სადგურთან შექმნილია 9 დარგის ტექნიკური ლაბორატორია: ფიზიკის, ავიასამოდელო, ქიმიის, რადიოტექნიკის, ავტომატიკა-ტელემექანიკის, კინემატოგრაფიის, ფოტოგრაფიის და სხვა. აქვე არსებობს დამხმარე სახელოსნოები: ხის და ლითონის დამამუშავებელი, მასობრივი მუშაობის კაბინეტი, მეთოდური კაბინეტი, ტექნიკური წიგნებით მდიდარი ბიბლიოთეკა.

ბიბლიოთეკაში თავმოყრილია 12 ათასი წიგნი და მსოფლიოს თითქმის ყველა ქვეყნის პერიოდული გამოცემები. აქ მოხვედრილი ბავშვისათვის ნამდვილად ცოდნის წყაროდ უნდა ვივსოთ ზღვა მასალით გაჭედვით ეს მყუდრო, ნათელი დარბაზი. მისი გამბე ელენე ტურაბელაძე 23 წელიწადია მხოლოდ თმაქორთა, ჯიუტ მკითხველებს ემსახურება, მათი რიცხვი კი 600-მდე აღწევს.

სადგურში გაერთიანებულია 1.450-ზე მეტი მოსწავლე. სკოლაში მიღებულ თეორიულ ცოდნას ხელნი პრაქტიკულად იფართოებენ სხვადასხვა სელსაწყობებისა და მოქმედი მოდელების დანერგვით. აქვე მუშავდება მეთოდური მასალები, პროგრამები — ტექნიკური წრეებისათვის, აღწერილობები და ნახაზები თვითნაკეთობათა დასამზადებლად და მერე ეგზავნება რესპუბლიკის სკოლებს და სკოლის გარეშე დაწესებულებებს.

სასწავლო წლის დაწყებისას მასობრივი მუშაობის კაბინეტი მიაკითხავს სკოლებს და სადგურში მოიხილავს დაინტერესებულ მოსწავლეებს. აქ გაიზარდნენ და ახლა ცნობილი სპეციალისტები არიან: არჩილ ბეთანელი, ლაკონი ხუროძე, ავთანდილ მანჯავიძე და სხვები.

სადგურის დირექტორი გიორგი ეპიტაშვილი სპეციალობით კავშირგამბულობის ინჟინერია, მაგრამ პედაგოგიურ დარგში მეტი დეწალი მიუძღვის. ის საქართველოს სსრ სკოლის დამსახურებული მოსწავლელის საპატიო წოდებას ატარებს, აქვს შრომები პოლიტექნიკური სწავლების დარგში.

ბავშვთა ნამუშევრების გამოფენები, ნორჩ ფიზიკოსთა და ქიმიკოსთა ოლიმპიადები სადგურის უშუალო ხელმძღვანელობით ტარდება. ამ დონისძიებებს ახლა უფრო ფართო ხასიათი მიეცემა. სადგურს აუშენეს კეთილმოწყობილი შენობა. ამიტომ, რომ წლიდან დღემდე გამოფენა ყველა წინანდელ გამოფენებზე დიდი იყო, მასში მონაწილეობდა რესპუბლიკის სკოლების 41 ათასზე მეტი მოსწავლე და წარმოდგენილი იყო 22 ათასზე მეტი ნამუშევარი.

გამოფენაზე გამარჯვებულთა ნამუშევრები ადგილს დაიკავებენ მოსკოვში, სახალხო მეურნეობის მიწვევითა გამოფენის ნორჩ ტექნიკოსთა პავილიონში. და ვინც იქ სასახლოდ გამოვა, ის გაამართლებს დევიზს „ნორჩი ტექნიკოსი — სამშობლოს!“

ეს რამდენიმე წელია ნაყოფიერ მთარგმნელობით მუშაობას ეწევა ნიჭიერი ახალგაზრდა ლიტერატორი თამარ ერისთავი. მან ქართულ მკითხველებს გააცნო ინგლისური პოეტის საუკეთესო ნიმუშები. ეს თარგმანები მაღალი ოსტატობითაა შესრულებული და ლიტერატურული ხარისხისა და სწავლებლობის დიდ ყურადღებას იმსახურებს.

გთავაზობთ რამდენიმე ლექსს, რომელთა თარგმანი თამარ ერისთავს ეკუთვნის.

რობერტ ბერნსი

მარჯვენა ხელის

კენტო ვარსკვლავო, მიბნედილ ფერის, მზესთან შეხვედრას სულ რომ იჩქარი, რაც დაეხუჭა თვალები მერის, ეს ძვირადღეოდ გახსენ ცის ქარი... მერის ხატებავ, სადა ხარ, ნეტავ, სადა გაქვს ბინა და სამყოფელი, უძვირფასესო, ნეტავ თუ ხედავ, როგორ მემწარა წუთისოფელი. რამ დამავიწყოს ის თეთრი დილა, რამ დამავიწყოს სიმწვანე ჭალის, როცა მე და შენ ვიდევით წყვილად და ყურს გვიგდებდა ეირის ჭავლი. ეირი რიყეს კოცნიდა ხშირად და მთა მაღალი კოცნიდა ზეცას, არყის ხე იდგა ეირის პირად და კუნელს თეთრი სამოსი ეცვა; ხმა მოდიოდა ტყიდან, მდელოდან, ნორჩი ბალახის მწვანე ღეროდან, ყვავილი თრთოდა, ჩიტი მღეროდა, სულ სიყვარულის სადღეგრძელოდა... გული ეირთან მიილტვის ისევ, ფიქრი გულისა შენ არ გლალატობს, და დრო ჭრილობებს აღრმავებს ისევ, როგორც მდინარე თავის კალაპოტს. მერის ხატებავ, სადა ხარ, ნეტავ, სადა გაქვს ბინა და სამყოფელი, უძვირფასესო, ნეტავ თუ ხედავ, როგორ მემწარა წუთისოფელი.

რობერტ ფროსტი

თოვლის მინდორი ქარი

მოდი წვიმით, მოდი ქროლვით ქვენა ქარო, მოიყოლე, ვინც სიმღერით მოსვლას ჩქარობს. დამტკნარ ბალახს გაუცოცხლე ფესვი მკვდარი, თოვლის ზვინებს აადინე ოსმეფარი, გადახვეტე, გადაგავე თეთრი მტვერი და შევ მიწას დაუბრუნე შავი ფერი. ქარო, მოდი ფანჯარასთან ჩემი ბინის, ყინულივით ჩამოალოდე სარკე მინის. — ნატამალიც ვეღარ ნახოს თვალით კაცმა, დარჩეს ჩარჩო გაძარცვული, როგორც ჯვარცმა. ჩემს სადგომშიც შემოიჭერ ქროლვით, ქარო, მიწვდი კედელს, სურათს, ქალღმერთს, წიგნის თაროს, შარიშური აუყენე ლექსებს გაშლილს, ფურცელ-ფურცელ აკვრევიწე წიგნებს ტაში, და, ჰაიდა .. გაუძახე პოეტს კარში.

ჰენრი ლონგფელო

წვიმიანი ღელე

დღე არის ცივი, კუშტი და მქრალი, არ ცხრება წვიმა, არ ცხრება ქარი, სურო კედელზე შერჩენას ლამობს, ქარი კი აცლის ფოთლების სამოსს. დღე არის მქრალი.

სიცოცხლე მერგო კუშტი და მქრალი, არ ცხრება წვიმა, არ ცხრება ქარი, ფიქრი წარსულზე შერჩენას ლამობს, მაგრამ დრო აცლის ოცნების სამოსს და დღე დღეს მისდევს კუშტი და მქრალი.

იყუჩე გულო, რა სევდას ისევ, ღრუბლების იქით მზე ბრწყინავს ისევ, ისეთს ვის ნახავ, მუდამ ულხინდეს და ცხოვრებაში არ გაუწვიმდეს, წილად არ ერგოს დღეები მქრალი.

კავასიონის ეპილოგი

შესრულდა ერთი წელი ახალგაზრდა ნიჭიერი ქორნალისტის, ფოტოხელოვნის და მთახვარელის გურამ თიანათის დასრულება.

სვანეთში ბევრი მთაა. მათში ყველაზე სასტიკი არის თეთ-ნული. ყველაზე მრისხანე უძა, ყველაზე ვერავი მხარა. მან დალაშქრა სასტიკი თეთნული. მაგრამ მაინც არ ემეტებოდა დაქტოვა ამაყი მთები მათთან განშორება ემსუბუქებდა, რო-გორც თანმწირილ მეგობრებთან. გულამღვრეული მხარა უხმოდა თავისთან.

მთები მეძახიან, — თქვა მან, ორთავე ხელი გაშალა, უნდოდა გულში ჩაეკრა ეს უხარმაზარი მთები და ბავშვივით მოფრებოდა. მიდიოდა მხრებგაშლილი, გაბედული, მძლავრი და ღონიერი. საოცრად ეღაფნენ სიხარულის სხვივით განა-თებული ცისფერი თვალები.

მხარა კი გულამღვრეული შეხვდა მას. აღიზიანებდა და-ხორკლილ ტანზე გაბედული ნაბიჯები, მძლავრი და ვაჟკაცუ-რი სურდა სამარადეოდ მთაენთქა მისი ცისფერი თვალების შუქი.

და აი, უმუხთოა კიდევ, გაისმა საშინელი გრილი... შემ-დეგ კი ისევ სიხუტე, შემხარავი სიხუტე.

მხრებდასველები, გულჩამვლები იდგნენ მთები, იდგნენ და ნისლი იმალეობდნენ. იქ უფსკრულში კი გაყინული ეგ-ლო საბედისწერო კლდეებიდან მოწყვეტილი ედელვეისი. ამ-ბობენ, ედელვეისები, ციცაბო კლდეების ეს უღამაზესი ყვავი-ლები მხოლოდ ალპებში და ისიც, სულ მაღლა, საბედისწე-რო კლდეებზე ხარობენ.

კავასიონის პირქუშ მთებშია უნახავთ ედელვეისები, საბედისწერო კლდეებიდან მოწყვეტილი; სადაც უფსკრულ-ში გადაჩხილი, გაყინული და გათოშლი.

მათქმა სვანებმა მკრდზე მიკრული გამოიტანეს გულჩა-შავებულ მხარას მიუვალი კოდეებიდან კავასიონის ზვიადი მთების ედელვეისი, მას ოდნავ ოქროსფერი გადაკრავდა და სახელად გურამი ერქვა.

იქ, ლაქვარებში შეჭრილ მწვერვალებზე კი, სადაც ძვე-ლად ხალხის წარმოდგენით, ყველაზე თავგამეტებული ფრინ-ველიც ვერა ბედავდა აფრენას, სადაც მხოლოდ ღმერთებს ქონდათ ბინა, სამარადეოდ ჩაყინულა შეუპოვარი მთასულე-ლის ვაჟკაცი ნაფხურები.

ახლა როცა მზე ასე კაშკაშებს, მთებზე კი ზაფხულის ლანდები ლიცლიტებენ, ცამდის აზიდულ პირქუშ მთებს გა-ყინული გულდან შიძიმე წვეთები სცვივით. ეს ყინულის ლო-დეებიდან ჩამოვარებული ცრემლებია კავასიონის გოლიათე-ბი თავის სიავს დასტირია.

გაგო თიანათი

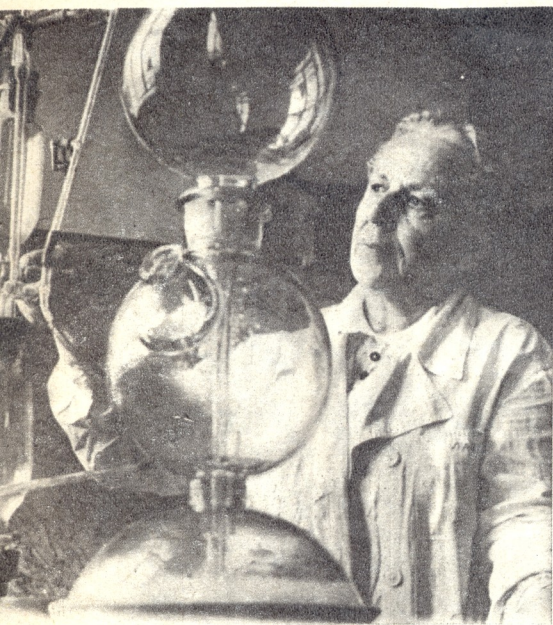
ქართული შემანური

ეთერ სიორიძე და ნარგოზა მახარაძე

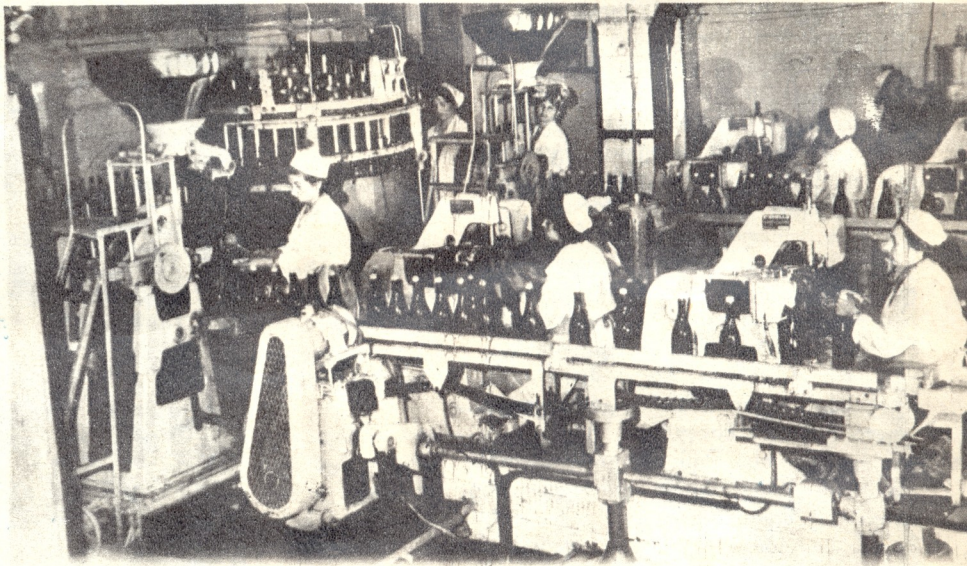
სიტყვა შამპანური შამპანიდან მოდის. შამპანი საფრანგეთის პროვინციაა. მე-17 საუკუნეში დაიწყო აქ შამპანურის დამზადება. მალე გახმაურდა მისი სახელი. დაინტერესდნენ სხვადასხვა ქვეყნები. რუსეთშიც მოკიდეს ხელი შამპანურის წარმოებას. ყირიმში პირველი შამპანური 1799 წელს დაადუღეს. მოგვიანებით ჩვენშიაც გაჩნდნენ შამპანურის უცხოელი სპეციალისტები. მე-19 საუკუნის 40-იან წლებში კახეთში, სოფელ რუსიპირში ი. ლენცმა ადგილობრივი რქაწითელას, მწვანესა და ჯანანურასაგან პირველი ქართული შამპანური დააყენა. ქუთაისში 1876 წელს ვინმე შოტემ სარდაფი ააგო, სპეციალისტები მოიწვია და შამპანურის წარმოება დაიწყო.

თეოდორა კილაძე

90-იან წლებში მოსკოვის გამოფენაზე სახელმწიფო გერბი დაიმსახურა მუხრან-ბაგრატიონის მამულში დამზადებულმა მუხრანულმა შამპანურმა.

იმერეთში, მდინარე რიონის სანაპიროზე გაშენებულ მამულში ცნობილმა სპეციალისტმა ტებომ 80 ჯიშის ვაზი ახარა. 1900 წელს საფ-

შამპანურის ჩამოხხმა

რანგეთში ტებოს მიერ ალადასტურისაგან დამზადებულმა შამპანურმა „ვიქტორიამ“ უმაღლესი ჯილდო მიიღო.

მსხვილ საწარმოდ ითვლებოდა რევოლუციამდე საქართველოში ანანოვის ქარხანა ვარციხეში. წელიწადში ქარხანა 250 ათას ბოთლ „ერას“, „კიუვე-მარგოს“, „კიუვე-სპეციალისტს“ უშვებდა. მაგრამ შამპანურის წარმოებას იმ დროს პრიმიტიული ხასიათი ჰქონდა. შამპანური მხოლოდ მაღალი საზოგადოებისათვის იყო ხელმისაწვდომი.

რევოლუციამ შამპანურის წარმოება „სახალხო მამულების“ ტრესტს ჩააბარა. 1936 წელს თბილისში საძირკველი ჩაეყარა შამპანურის ქარხნის მშენებლობას. შამპანურის პირველი რთველი თბილისის ქარხანაში 1938 წელს მოიწიეს.

— პირველ ხანებში 4 მილიონ ბოთლ შამპანურს ვამზადებდით წელიწადში, ახლა 7 მილიონ 23 ათას ბოთლს ვუშვებთ, — გვეუბნებიან ქარხნის ლაბორატორიის გამგე თეოდორა კილაძე და მთავარი შამპანისტი შალვა ნიკოლოზის ძე სარუხანაშვილი. ისინი ამ საწარმოს პირველი მეჭირანასულები არიან, მისი ზრდისა და დავაჯაკების მონაწილენი და მხილველნი. მათ თვალწინ გაშალეს მხრები ვეებერთელა საამქროებმა.

სახასა სიმწვანეში თეთრი შენობა ლუზარაშვებულ გემსა ჰგავს. მისი ორი საართული ისევ უხილავია, როგორც ზღვაში შეცურებული გემის კაიუტა. ამ მიწისქვეშა საართულებში ჩუხჩუხებს ქართული ღვინო. ძირს, მიწის გულთან ახლოს ღვინო-მასალების საამქრო, ღვინის ერთგვარი კოლექციონერია.

— ციკა, თავგერი, ჩინური, ალიგოტე, პინო, კაბერნე, — აი ძირითადი ჯიშები, რომლებიც შამპანურისათვის გამოიყენება, — ამბობს ინჟინერ-ტექნოლოგი ანგელინა გაბრიჩიძე და ვეებერთელა კასრების ლაბორინთში დაგვატარებს. მან ყველა კასრის თავგადასავალი ხუთი თითოეტი იცის. ზოგი ძველ ღვინოს ჩასქაზებია, ზოგი ახალი ღვინო დამცხრალა. ირგვლივ თვალისმომჭრელი სითეთრე და სისუფთავეა. ღვინოს ყველა ასაკში ვნებს და ეჯაფრება უსუფთაობა.

ამ საამქროში საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან შემოსულ ღვინო-მასალას ჭაშნიკს უსინჯვენ, ღვინის „სასიათს“ ადგენენ. აქვე წმენდენ ღვინოს მრავალგვარი მინარევისაგან და ლექისაგან. სხვადასხვა ჯიშის ღვინოს ერთმანეთთან აზავებენ. ნაზავს კვლავ წმენდენ და ამუშავებენ. შამპანური ამ საამქროდან იღებს სათავეს. ღვინის ნაზავის ნაკადულები არხებით, გამჭვირვალე მილებით ზედა საართულებისაკენ

მიჩუნებებს, პირველად ბიოქიმიურ საამქროს ჩაუკის და გოლიათ საწნახლებში, რეზერვუარებში ჩაგუბდება.

შამპანური ორგვარად იწარმოება—რეზერვუარული და ბოთლის მედოდით. რეზერვუარებში ღვინის ნახავს საფუარს და ლიქიორს უმატებენ. პერმეტულად დახურულ საწნახლებში ღვინის დული 18 გრადუსზე იწყება. აქ გულისყური და ფხიზელი თვალთა საჭირო. ამიტომაც გაფაციცებით დასტრიალებენ თავს რეზერვუარებს ბიოქიმიური საამქროს უფროსის მოადგილე ეთერ სიორიძე და მედონე-ტექნოლოგი ნარგიზა მახარაძე. ქალიშვილები 50 რეზერვუარს მეთვალყურეობენ. დუღილის შედეგად წარმოშობილ ნახშირორჟანგს გაზის წნევას დარაჯად მანომეტრის ისარი უდგას. ეთერი და ნარგიზა ამ კომპასით იკვლევენ გზას რეზერვუარების შიდა, უხილავ სამყაროში. მათ ყველა საწნახელში ისე უნდა დაადუღონ ღვინო, რომ ტემპერატურის და წნევის თანფარდობა ყოველთვის გარკვეული წესით მიმდინარეობდეს. ამ წესის ოდნავი დარღვევაც კი ქართულ შამპანურს გემოს მოაკლებს, შუშუნა ნაპერწკლებს გაუქრობს, ხალხში სახელს გაუტეხს. ეთერი და ნარგიზა სამაგალითონი არიან ქარხანაში. ისინი თავიანთ დადუღებულ შამპანურზე აუგს არავის ათქმევინებენ.

რეზერვუარებში ღვინო-ნახავი 24 დღეში მოექცევა შამპანურ წესზე, დადუღდება. ახლადდადუღებულ შამპანურს ქალიშვილები 6 გრადუსამდე აცივებენ. ორი დღე-ღამე გატრუნული დგას ღვინო რეზერვუარებში. მერე დამდგარ

თამარ კაკაბაძე

შამპანურს გზას გაუყენებენ და ფილტრ-ტექნოქიმიკოსთან შეგზავნიან. აქ ღვინო მთლიანად გაიწმინდება, გასუფთავდება.

შამპანური ზედმიწევნით „მგრძობიარე“ და თანაც „ჭირვეულია“. ერთი ციკნა საფუარიც რომ შეეპაროს, აიძვრება და ხელმეორედ დაიწყებს დუღილს. ქალიშვილები საგულდაგულოდ არჩევენ ფილტრს შამპანურისათვის. გაფილტრული შამპანური გადამციებელში გრილდება და მსხმელ მანქანაში იგზავნება. პოთლებმომარჯვებული ჩამომსხმელი მანქანა შამპანურს თავზე პოლიეთილენის ქუდებს, საცობებს მთარგებს და საკონტროლო საწყობისაკენ უკრავს თავს.

ბოთლის მედოდით ღვინის შამპანიზაცია თვით ბოთლშივე მიმდინარეობს. ღვინო-ნახავი ბოთლში დადუღებას თვის, თვენახევარს ანდომებს. შემდეგ ბოთლებს სამი წლის განმავლობაში ინახავენ. სამ წელიწადში ოთხჯერ ხდება ბოთლების სათითაოდ აქნჯღრევა. ბოთლს მდგომარეობას თანდათან უცვლიან ჰორიზონტალურიდან ვერტიკალურ. თავდაყირა მდგომარეობამდე. თან წრიულად აბრუნებენ 360 გრადუსით. ამ პერიოდში ბოთლში წარმოშობილი ლექი საცობის ყელზე დაილექება, რის შემდეგაც ბოთლის ყელს ყინავენ, ლექს აცილებენ და შამპანურს გარკვეული რაოდენობის ლიქიორს უმატებენ — იმის მიხედვით, თუ რა გვარის შამპანურს ამზადებენ, მშრალს, ნახევრადმშრალს, ტკბილს თუ ნახევრადტკბილს.

შამპანიზაციის საამქროდან ეს ბოთლები საკონტროლო საწყობში იგზავნება და რეზერვუარული მედოდით დამზადებული შამპანურის გვერდით ლაგდება.

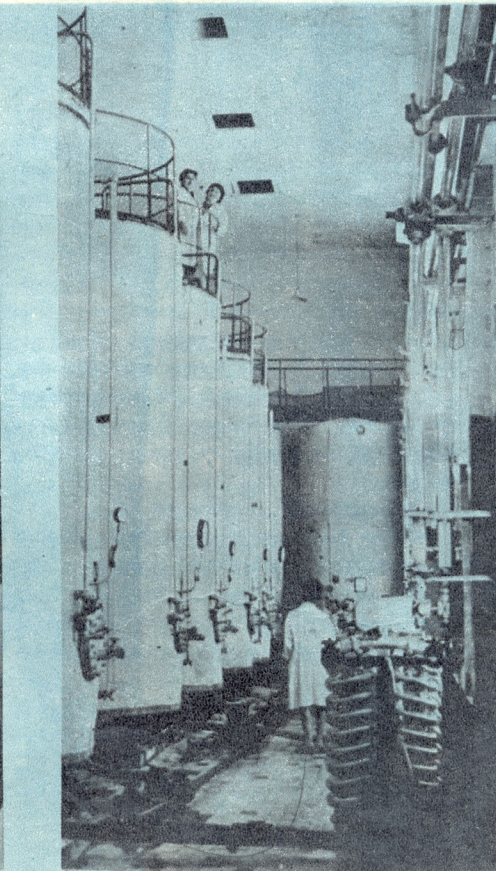
საკონტროლო საწყობში შამპანური 10-12 დღე-ღამეს ხასიათის გამოცდას გადის. ბოლოს წუნმღებლები სინჯავენ ბოთლებს. თანამდებ „ავი ზნე“ არ აწყვეს. დღესტატორში ნმქს უსინჯავენ. კონვეიერები ჯანსაღ შამპანურს გაფორმებისა და შეფუთვის საამქროებისაკენ მიჰაქროლებენ. გაფორმების მანქანა ბოთლებს ლამაზ ეთიკეტებს დააკრავს და შემხვევებს გადააწოდებს. კონვეიერთან ლეილა ქადიშვილის შემხვევთა ბრიგადა დგას. გუგული პაპუჩელაშვილი, თინა აბულაძე, პოლინა ნიკოლოვა, ლიანა ანთიძე სისწრაფეში მანქანას ჯობნიან, ყოველდღიურ გემას გადაჭარბებით ასრულებენ. მათი ბრიგადა კომუნისტური შრომის ბრიგადის სახელს ატარებს. კომუნისტურად შრომობს საწარმოს მთელი კოლექტივი.

წარმოების მაღალმა კულტურამ, შრომის მტკიცე დისციპლინამ, პროდუქციის კარგმა ხარისხმა თავისი ნაყოფი გამოიღო — ქარხანას კომუნისტური შრომის საწარმოს საპატიო სახელი მიეკუთვნა.

ელევატორის გუგუნში ფენია ჩუმაკოვას კომუნისტური შრომის ბრიგადა ფუთავს ქართულ შამპანურს სეზონის მიხედვით: ზამთარში თბილად, ზაფხულში გრილად, ციმბირისაკენ გასაგზავნად შამპანურს — ნაბადში, თბილ ქვეყნებში გასაგზავნად — ჩვეულებრივად.

გუგუნებს ელევატორი, ბრუნავს კონვეიერი პირველი სართულიდან მეორისაკენ, მეორიდან მესამისაკენ, გადააქვს ბოთლები, გადააქვს შრომის ამბავი საამქროდან საამქროში, სართულიდან სართულზე.

მარიკა გვირავაძე

რომ ბორტმომედს ყოველთვის იზიდავს ის ადგილი, სადაც ბორტმომედება ჩაუდენიაო და, ეს რომ გაახსენდა, შედგა. მაგრამ ბილიკი მოყინული იყო, დამრეცი და იგი თავშეკავებულად დაეშვა ქვემოთ. გულიავეი გარბოდა, ხელებს იქნევდა, რომ წონასწორობა შეენარჩუნებინა, და კინადამ დაეჭახა ფერდობზე ამომავალ ქალს, რომელმაც ძლივს მოასწრო გვერდზე გადავინა.

ხევი, სადაც წინათ პატარა ხის სახლები იყო მიყუჩული, უდაბურად გამოიყურებოდა, მხოლოდ ძველებურად ქღურტულვდა გაუყინავი ღელე, თითქოს ვიღაც ჩურჩულებდა მდელვარე ხმით, რომ ჩქარა ეამბნა თუ როგორი იყო ცხოვრება ამ ხევში, როცა აქ, ფერდობებზე პატარა სახლები იდგა და, რარივ გიზვივით იწვოდა ეს სახლები ათას ცხრასს ორმოცდა ერთი წლის ივლისის დამეს. ყველაფერი ფერფლად იქცა და ფერფლი ქარმა გაფანტა. მაგრამ ხევის მოსახვევში სასწაულივით იდგა სამფანჯრიანი სახლი. გულიავეი შედგა და შიშმა აიტანა. თითქოს, აი ამ წუთში გაიღებოდა კარი და ვარენკა გამოჩნდებოდა პარმაღზე... მაგრამ მისი წერილი ხომ უკან დაბრუნდა: „ადრესატი არ არისო“. გულიავეი იმავე მბრძანებლურ ძალას დაემორჩილა, რომელმაც ბილიკზე უბიძგა ქვემოთ, ხევში, და პარმაღზე ავიდა. კარები ღია იყო.

— ვინ გნებავთ? — შეეკითხა გულიავეს სათვალეზიანი ბიჭუნა, ფერმკრთალი სახითა და ხშირი ქერა თმით. იგი ფანჯარასთან წიგნს კითხულობდა.

გულიავეი დაშტერებით უმზერდა ბიჭუნას და ცდილობდა მისი თვალების ფერი გაერჩია. სათვალის მინები ბრჭყვიალებდნენ და თვალები ხან იკარგებოდნენ და ხან ცივი შუქით ბრწყინავდნენ, მაგრამ იმ შინაგანმა მხედველობამ, რომელსაც გული ფლობს, მტკიცედ უპასუხა: სწორედ ის არის, ეგორუშკაო.

— აქ ერთ დროს ვარვარა ნიკოლავენა ცხოვრობდა, — წარმოსთქვა მან, და ჯერ კიდევ იმედოვნებდა, რომ გული სცდებოდა და ეს ყმაწვილი უცხო იყო მისთვის. — მართალია, ეს დიდი ხნის წინათ კი იყო...

— ჩვენ კი ისევ აქ ვცხოვრობთ. ევაკუაციიდან დავბრუნდით... — სთქვა ბიჭუნამ და კვლავ განაგრძო კითხვა.

გულიავემა მიმოიხედა. ოთახში ისეთივე სიცარიელე და სიღარიბე იყო, როგორც თხუთმეტი წლის წინათ: შუა ოთახში ცუდად გაშალაშინებული ბოძი იდგა, რომელიც ჩამოწოლილ ტერს იჭერდა. მაგიდაზე სუფრის ნაცვლად გაზეთები ეფინა. ოღონდ გაცილებით მეტი წიგნები ეწყო თაროებზე.

- დედა ისევ ბიბლიოთეკაში მუშაობს?
- დიახ, — დაბნულად უპასუხა ბიჭუნამ, რომელიც კითხვას განაგრძობდა.
- ისევ იმ თანამდებობაზე?
- დიახ, ისევ იმაზე, — ცოტაოდენი გაღიზიანებით წაიბურტყუნა ბიჭუნამ.
- დაიგვიანებს?
- დიახ... ის მოვიდა, ისადილა და ეს წუთია წავიდა.

„იქნებ სწორედ ის ამოდოდა ბილიკით?“ — გაისხენა გულიავემა და ისევ შიშმა შეიპყრო.

— დედა დაიგვიანებს. დღეს თათბირი აქვს.

უნდა განიხილონ, თუ როგორ უნდა აშენდეს ახალი ბიბლიოთეკა... ძველი დაიწვა...

- დედა რა თანამდებობაზეა?
- ხომ გითხარით, ისევ იმ თანამდებობაზე — თქო. ბიბლიოთეკას განაგებს...
- გა-ნა-გებს?! — ენის ბორძიკით ჩაეკითხა გულიავეი.
- თქვენ როგორც ჩანს, დიდი ხანია არ გინახავთ დედა? — გაოცებით შეეკითხა ბიჭუნა.
- დიახ... თხუთმეტი წლის წინათ...
- მე მაშინ დაბადებულეც არ ვიყავი. სასაცილოა პირდაპირ...
- რა არის სასაცილო?

— აი, დედა, რომ დამლაგებელი იყო... იატაკს, სარეცხს რომ რეცხავდა და იმ წიგნებსაც კი ვერ კითხულობდა, რომლითაც მას აჯილდოებდნენ...

— მაშ, ისწავლა?
— რა თქმა უნდა, მოზრდილთა სკოლა დაამთავრა, შემდეგ საბიბლიოთეკო ტექნიკუმი... გასაოცარი მესხიერება აქვს დედას. ახსოვს ტოლსტოის, ჩეხოვის, ტურგენევის ყველა გმირის სახელი, ... — ბიჭუნა გამოცოცხლდა, ეტყობოდა დედაზე ლაპარაკი სიამოვნებას გვრიდა. — ერთხელ მე დავენიძლავე მას, თუ რომელ წელს დამათავრა ტოლსტოიმ „ომი და მშვიდობა“...

მზის სხივმა გადაურბინა ყმაწვილს სახეზე და ცისფერი, გაზაფხულის ცასავით კრიალა თვალუბი გამოჩნდნენ. გულიავეს ნაღვლიანად შეეკუმშა გული, უნდოდა მივარდნოდა ბიჭუნას, გულში ჩაეკრა იგი და პატიება ეთხოვა.

— მამა სადღაა?
ბიჭუნა შეკრთა, თვალები ჩაუმუქდა.

— დაიხრწო... მე მაშინ ორი წლისა ვიყავი. თქვენ გინახავთ იგი?

გულიავეი სდუმდა. ის ახლა იმაზე ფიქრობდა, რომ სალამოს ვარენკას შეხედებოდა თათბირზე. იგი შურს იძიებს, გააკრიტიკებს მის პროექტს და იძულებული იქნება პასუხი გასცეს, თავი დიკვას... არა, ეს შეუძლებელია!

— თქვენ ჩემი მამა არ გინახავთ? — გაუძეო-რა ეგორუშკამ და თვალებში ჩააცქერდა. გულია-ვემა გაურკვეველად გაიქნია თავი. — ჩვენ მისი სურათიც კი არა გვაქვს... დედა ამბობს, რომ სრულიად არ გეგხარო მას, — ბიჭუნას ხმაში სინანული იგრძნობოდა.

გულიავეი წამოდგა და პალტოს შეკერის დროს გულის ჯიბეში კოლბა იგრძნო. მყვინთავი ფსკერ-ზე იდგა და თითქოს შველას ითხოვსო, ხელები ჰქონდა აპყრობილი.

— აი, მე საინტერესო სათამაშო მაქვს... მყვი-თავი. ჩაიყურყურალებს ფსკერზე და ისევე ამო-დის ზედაპირზე. — გულიავეი თითს აჭერდა რე-ზინის თალფაკს, მაგრამ მყვინთავი კოლბის ფსკერზე ჯდომას განაგრძობდა — უთუოდ გე-ჟიუტდა...

ეგორუშკა ცნობისმოყვარეობით ათვალეიერებდა მყვინთავს.

— აი, თურმე, რაში ყოფილა საქმე! — მხია-რულად შეჰყვირა მან, — მყვინთავი ცარიელია შიგნით და მხოლოდ ნახევრად ივსება წყლით. ასეთ მდგომარეობაში, რა თქმა უნდა, ის უნდა ცურავდეს, რადგან წყალზე მსუბუქია. ახლა კი მან ბევრი წყალი ჩაყლაპა, დამძიმდა და კოლ-ბის ფსკერზე დაეშვა... დამხრწალივით... რო-გორ უნდა განათავისუფლო იგი წყლისაგან?

ეგორუშკა ჩაფიქრდა, წარბები შეიკრა და მაგ-რად მოკუმბა ტუჩები, რითაც ეტყობოდა, ცდი-ლობდა როგორმე ამოეხსნა ეს საინტერესო ამო-ცანა; ახლა იგი დედას გაედა. გულიავეი სახლი-დან გამოვიარდა. ფეხები უცურდებოდა, ფორსი-ლობდა და ხევის ფერდობს ებღაუჭებოდა.

— დამხრწალი დავრჩათ! — უყვიროდა გუ-ლიავეს უკან გამოდევნებული ეგორუშკა.

ბიჭუნას წკრილა ხმა თითქოს მთელ დედამი-წას ფარავდა, ყველა ხმას ახშობდა. ეს ხმა მის-დედას გულიავეს, ყელში სწვდებოდა და ახრჩობ-და. გულიავეი ქვევით გარბოდა მთავარ ქუჩაზე, სადგურისაკენ და თან ფიქრობდა:

„მივწერ, რომ პროექტი მე თვითონ არ მიმაჩ-ნია სრულყოფილად: უნდა გადაამუშაო... ამას ბევრი დრო დასჭირდება... და დანიშნული დრო-ისათვის ვერ შევძლებ წარმოვადგინო იგი, მაშა-სადამე, მისი განხორციელების საკითხი მოხსნი-ლია...“

მატარებელი უკვე გადიოდა, როცა გულიავეი გავარდა პლატფორმაზე. უკანასკნელი ძალ-ღონე მოიკრიბა და მატარებელს გამოუდგა. ორთქლმაკ-ლები გაჰკიოდნენ, მუქარით სტვენდა მილიცი-ელი, მაგრამ გულიავეს მხოლოდ ეგორუშკას წკრილა, შემაზრუნნი ხმა ესმოდა.

თარგმნა ბაბო ვაშაძემ

მეტი შვილების შეშოქმედა

გია დ მზია

გაზაფხულის იას
თავს ევლება მზია,
ეუბნება გიას:
ხელს ნუ ახლებ იას.

არა, ჩემო მზია,
ხელს არ ვახლებ იას.
მხოლოდ ერთი ტოტი
მივუტანოთ ღიას.

გოგბი ფანჯანი,
სოხუმის მე-11 საშუალო სკოლის
მე-4 კლასის მოხწავლე.

ჩემი ყურმა

სულ პაწია გამოვზარდე
სანაქებო ჩემი ყურმა.
კარგად იცის თავის საქმე,
ეძახიან ნამდვილ გუშაგს.

ქურდს, ავაზაკს მალე იცნობს,
სუნს მაშინვე აიღებს.
დაკბენს, შავ დღეს დააყენებს,
სახლის კარს არ გაუღებს.

გულადია ჩემი ყურმა,
ფხიზელი და ცქვიტი, მარდი.
სადარაჯოდ მას რომ ვტოვებ
სულ არა მაქვს სახლის დარდი.

აბა, ვის გყავთ ამისთანა?
სულ ფეხდაფეხ დამდევს თანა.
ტვირთი მოაქვს მუდამ ყურმას,
გამრჯე მუშას, ფხიზელ გუშაგს.

ფატი თურქაძემ,
თბილისის 62-ე საშუალო სკოლის
მე-4 კლასის მოხწავლე.

ჩემი ოსება

პიონერი მინდა გაგხდე,
სწავლას მოვუმართო ხელი.
პიონერის ყელსახვევი
ოცნებაა მუდამ ჩემი.

შვიდ ნოემბერს მე გამოვალ
სიმღერით და დიდი ტაშით,

ჩვენი ქვეყნის პიონერებს
მოვუდგები ძმურად მხარში.

ცირა ზერიშვილი,
გორის 1-ლი საშუალო სკოლის
მე-3 კლასის მოხწავლე.

გაუაზხალი

წავიდა თეთრი ზამთარი
და მოვიდა გაზაფხული.
მოიტანა მზის სხივები,
ალერსი და სიყვარული.

მოფრინდნენ თბილი ქვეყნიდან
მახარობელი მერცხლები,
გვრიტებმაც გადმოიფრინეს
მრავალი ზღვა და ქედები!

ბაღში ვარდები იშლება,
მიმოფრინავენ პეპლები,
მინდვრად არიან მწერებიც,
მწვანედ ბიბინებს ველები.

ეთერ ზიოქაძემ,
ხაჩურის რაიონის სოფელ ხალიფაურის
საშუალო სკოლის მე-5 კლასის მოხწავლე.

ჩემს ვაჟიანა მასწავლებელს

უკანასკნელად დარეკა ზარმა,
გამოთხოვების დადგა წუთები,
ჩვენ დავისვენებთ და სექტემბრიდან
საყვარელ სკოლას დავუბრუნდებით.

თქვენ კი პატარებს შეხედებით ისევ—
პირველკლასელებს ჩაიკრავთ გულში.
ჩვენი თხოვნაა,—ნუ დაგვივიწყებთ,
ჩვენც შეგავერთეთ იმ თაიგულში.

ნახვამდის, ჩვენო მასწავლებელო,
მუდამ კეთილო, ჩვენო აღმზრდელო,
ჩვენ სიტყვას გაძლევთ,—კარგად
ვისწავლით,
ვეცდებით მუდამ რომ გასახელოთ.

თემიშტაკა ბურბულაძემ,
ბათუმის მე-9 საშუალო სკოლის
მე-5 კლასის მოხწავლე.

სანამ ამტყურობიან კლავიშებს

ნორა კორთინაძემ საჯაროდ გაუსვა ხაზი იმ დაბრკოლებებს, რომლებიც უნივერსალის ვიტრინის მიღმა იმალება, რომელთა გამო მომხმარებელი უკმაყოფილო ბრუნდება მაღაზიიდან, და დასლის მუშაკიც არანაკლებ უსიამოვნო განწყობაზეა. აი, დააბრუნეს გუშინ შეძენილი უხარისხო სათამაშო, დააბრუნეს საყვედური; დღეს დედა, რომელმაც ბავშვის 26 ნომერი ფეს-საცმელი ვერსად შეიძინა. წუსს ახალშობილის მამა—მან ვერ იშოვა ბავშვის თეთრული. ისე კი, რამდენიც გნებავთ იმდენია კომპლექტი. გამოდის, რომ ორიოდ სულელსაათვის მთელი კომპლექტი უნდა შეიძინო! და ეს ყველაფერი აღიზიანებს, ანერვიულებს ორივე მხარეს: აქედან მომდინარეობს მათი უსიამოვნო შეხვედრები. (ამს. კორთინაძის გამოსვლამ შედეგი გამოიღო. მდგომარეობა ნაწილობრივ გამოსწორდა).

არც ისაა დასამალი, რომ არის მომხმარებელთა კარგა მოზრდილი ნაწილი, რომელიც არაფრად აცდებს დასლის მუშაკს, რაღაც ხელზე მოსამსახურე ბიჭის ან გოგოს შგავსად თვლის მას. ზოგი მათგანი სულაც არ აპირებს რაიმეს შექმნას, მაგრამ ზედმეტი ცნობისმოყვარეობის გამო აბრკოლებს გამყიდველს, ხელს უშლის ვაჭრობის წესიერ მიმდინარეობას.

არის, რასაკვირველია, შემთხვევები, როდესაც კადრების შერჩევას არ ხელმძღვანელობენ პრინციპული მიზნით: მოეზიდით ვაჭრობაში პატიოსანი, თავის საქმის მცოდნე ადამიანები. ნათესაობა, ნაცნობობა და სხვა ხდება იმის მიზეზი, რომ დახლოვან საბჭოთა ვაჭრობისათვის შეუფერებელი ადამიანი აღმოჩნდება. მასსოვს, რა გამწარებით უტყვობა ერთი გამყიდველი მომხმარებლებს: თქვენ ასე ნუ მიყურებთ, მე იურიდიული მაქვს დამთავრებული. საინტერესოა, რად შეაქცია ამ იურისტმა ზურგი თავის სპეციალობას და რად ჩადგა დახლში, თუ რაიმე გარკვეული მიზანი არ ამოძრავებდა. კადრების მხრივ განა რა გვეჭირს ჩვენ ისეთი? მადლობა ღმერთს, სპეციალური კურსები, ტექნიკუმი თუ სკოლები საქმოდ არის ჩვენს დედაქალაქში? გადახედეთ ამ სასწავლებელთა პროგრამებს: აქ არის საგნები, რომლებიც მშვენიერ ცოდნას მისცემენ, და ასპეციალებენ ვაჭრობის დარგში მომუშავე ახალგაზრდებს. ამ საგნებს, ალბათ, გადასცემენ კარგი პედაგოგები. მაგრამ, აქვე, სრულიად სამართლიანი იქნება ჩვენი შენიშვნა: არსადაა ტაქანება ისეთი საგნისა, რომელიც კულტურულ ჩვევებს ჩაუნერგავს ჩვენს მომავალ სპეციალისტებს, ასწავლის მორალს, ეთიკას მომხმარებელთან ურთიერთობაში. ასეთი საგანი უნდა გამოვიგონოთ, სპეციალურად შევქმნათ, ვასწავლოთ ღიმილის დიდი ფასი. იქნებ, ლექციები, მოხსენებები მაინც ტარდება სისტემატურად ამ საკითხებზე? ამბობენ რომ არა. ამბობენ, რომ ნაკლები ყურადღება ექცევა პოლიტიკურ-აღმწერდლობით მუშაობას ვაჭრობის მუშაკთა შორის, რომ აღმინისტრაცია დაინტერესებულია გვემის შესრულებით. გვემა სრულდება, სრულდება გადაჭარბებითაც, მაგრამ დახლს იქით ნაკლებად ჩანს ადამიანი, რომლის სახეს თავაზიანი ღიმილი აშუქებს. ჰოდა, ჩვენც გულისტკივილით ვეკითხებით მას: „რა ღირს ღიმილი?“

სამი შვილი გაზარდეს დარიკო და მიხილო ქაცანაშვილებმა, სამი შვილი დააყენეს გზაზე. ოთარი მუშაობს და თავისუფალ დროს ჰიდაობს. სპორტის ოსტატიო — ასე აცხადებენ ხალიჩაზე გასვლის წინ. თენგიზი მსუბუქი მრეწველობის ტექნიკუმშია, გულნაზი კი?

რამდენჯერ ჩაფიქრებულა დედა, ამ ბატარა გოგოს ამდენი ძალა და ენერჯია ვინ მისცაო! თვითონ აირჩია თავისი გზა გულნაზი. 1960 წელს მოვიდა თბილისის მუსიკალური კლავიშებიანი საკრავების ფაბრიკაში, ჯერ ფაბრიკა და მისი მუშაობა გაიცნო, მერე ერთ ქალთან დიდხანს შეჩერდა და მისი თითების მოძრაობას აკვირდებოდა. ეს ქალი ვაჭათბათებულ სპილოსძვლისფერ და კუბრივით შავ კლავიშებს ძალდაუტანებლად ალაგებდა პიანინოში.

— მოგწონს? — გაელშია ქალს.
— მომწონს! — თქვა გულნაზი და მასაც გაელიმა.

შრომის წიგნაკში იმ დღეს ჩაიწერა: გულნაზი მიხილის ასული ქაცანაშვილი. მექანიკის ამწყოში საამქრო. მოწაფე.

— ამ გოგონას სხვანაირი ნიჭი აქვს, — არაერთხელ უთქვამს მასზე მის მასწავლებელს ნატო ხუბაშვილს. საქმის სიყვარულმა და გულმოდგინებამ შეასწავლა 4 თვის

განმავლობაში ის, რასაც სხვები 6 თვე უნდებოდნენ. არც ისე ადვილი ყოფილა კლავიშების და ჩაქურების თავის ადგილზე ჩალაგება. პიანინო ყველას გვინახავს, მაგრამ ცოტა თუ დაფიქრებულა იმაზე, რამდენი შრომა და გარჯა სჭირდება ამ მეთად სათუთ და ჭირვეულ ინსტრუმენტს.

მოვიდა პირველი დამოუკიდებელი დღეც. მასწავლებელი არ იდგა გვერდით. გულნაზი თვლით გადაავლო საამქროს, გარშემო ფაშვეგამოდებულივით იდგნენ პიანინოები და ვილაცას უცდიდნენ. ასე ეგონა, ყველა მას უყურებდა და ამოწმებდა. გვერდით კლავიშების და ჩაქურების დიდი გროვა ეწყო. ხელში აიღო ერთი ჩაქური და ბუდეში ჩადო, მერე მეორე, მესამე, მეოთხე ჩადება გაუჭირდა, ჩაქურის ტანი არ ეტეოდა ბუდეში. მეორე მოარგო, ისიც ვაჭირვეულდა. გვერდზე გადახედა გოგონებს. დახმარება კი არავისთვის უთხოვია. როგორც იქნა მონახა თავისი ადგილი ჩაქურში, კიდევ ჩალაგა რამოდენიმე... მერე იმ პიანინოში ჩაქურების და კლავიშების ჩალაგებელი ადგილი აღარ დარჩა. უბე-ამოვსებული იდგა პიანინო და თითქოს უღიმიოდა. ეს იყო რწმენა თავისი ხელობისადმი და თავის თავისადმი. მერე არასოდეს გაჭირვებია ასე, პირიქით, მოწაფეებიც

ნაზი კილასონია

შავდა და მათ უზიარებდა შრომის საიდუმლოებას.

დილით ყოველთვის ადრე დგება გულნაზი, ოთახს მილაგებს, საუზმეს გაუმზადებს მამას და ძმებს, ისაუზმებს. დედა ამ დროს ფეხზეა და ნერვიულობს, რომ არ დაგვიანდეს. მერე ლედი შალამბერიძე გამოუვლის და წავლენ. იმერეთის ქუჩიდან ტრამვაის გაჩერებამდე არც თუ ისე დიდი მანძილია. ტრამვაის გაჩერებასთან აუცილებლად ნახვენ მესამე მეგობარს — დალი ტატანაშვილს. თუ კარგი ამინდია, ფეხით გაუვებიან გზას ფაბრიკისაკენ. ლაპარაკობენ, აზრებს უზიარებენ ერთმანეთს, დაობენ ყვავილებზე, წიგნებზე, ზღვაზე და სიყვარულზე. ლაპარაკში ჩქარა იკეცება გზა. ფაბრიკის შესასვლელთან სხვებს შეერევინა და საამქროში შედიან. აქ დიდი და საპასუხისმგებლო საქმე უცდის მათ შრომისმოყვარე ხელებს.

თვეში 16 პიანინოს უნდა ჩაუდგას სული გულნაზი ქაცანაშვილმა, 16 პიანინოს უნდა დაუმადგროს მექანიზმი და მკერდი ამოუვსოს. თითოეულ პიანინოში 85 კლავიში და 85 ჩაქუჩია. კლავიშებიდან 50 თეთრია და 35 შავი. ვინმეს ცოტა ხომ არ გონია 16-ჯერ 85?

მანამდე კი, სანამ გულნაზისთან მოვიდოდეს პიანინო, ბორჯომის ან ცხინვალის ტყეში მოკრილი უზარმაზარი ნაძვი ან წიფელი ქარხნის ტერიტორიაზე შემოდია, გამომჭრელ საამქროში მორეზის სახით იჭრება და ხარისხდება. შემდეგ გამოსაშრობად ლაგდება. გაშრობის შემდეგ იჭრება და ფუტურებად ეწყობა... მერე, როცა გულნაზის მიერ პიანინოს ფუტურში ჩალაგებული ჩაქუჩებს და კლავიშებს რომელთაც ერთად კლავიატურა-მექანიკას ეძახიან, ამწყობი ოსტატი მიადგება და სათანადო ტონალობაზე დააყენებს, სხვების ნაშრომთან ერთად, იგი გულნაზის ნაშრომსაც ამოწმებს.

— საქმის გაკეთებაც არის და გაკეთებაც, გულნაზის ნახელავს სხვა ნამუშევრებში კარგად ვარჩევო, — უსტად ასე თქვა ამწყობმა ვალოდია თათაროვმა. ასე ამბობენ სხვებიც. ასე რომ არ იყოს, მაშინ რად აირჩევდნენ გულნაზის საქალაქო საბჭოს დეპუტატად? რატომ მისცემდნენ დახასიათებას პარტიაში შესასვლელად? რატომ მოდიან მასთან ახალბედა გოგონები და რად ეკითხებიან მას ყოველგვარ წვრთმანსაც კი? მხოლოდ ერთზე წყდება გული გულნაზის. შარშან უნივერსიტეტში მისაღები გამოცდები ვერ ჩააბარა. სახლში თვალცრემლიანი დაბრუნდა. სწავლაზე გული მინც არ აუყრია. წელს თუ არა, მომავალში მოგხვდებაო.

ქარხნის ეზოდან ხშირად გამოდის სატვირთო მანქანები, რომელთა ძარაზე თავმომწონედ დგას კუმპრივით შავი პიანინო. პიანინოს მკერდზე ლამაზი და საყვარელი სახელი აწერია: „საქართველო“. მის შექმნაში გულნაზ ქაცანაშვილსაც მიუძღვის წვლილი.

მ. ბერაძე

ორი დედა

დედამ მიატოვა თავისი ერთიციქუნა პირმშო ვაჟი. მეზობელმა გაკაცხა იგი ასეთი უღმობელი საქციელისათვის და ბავშვი თვითონ იშვილა, ჩემ შვილთან ერთად გაიზარდოსო, გადაწყვიტა. მშობელმა დედამ მალე იგრძნო დაკარგული ოჯახური ბედნიერება და ინანა, მაგრამ გვიანდა იყო, შვილმა აღარ მოისურვა დედასთან დაბრუნება. აი, რა საგულისხმო ამბავი მოუხდათ მაგდენბურგის ზოობარკში მცხოვრებ მაკაეებს.

გაზეთი „ფოლკსტიმე“

მხანი საოჯახო ქრუსი

უქმურის საილულოაზა

ხალხში უჭებუნიეროვი სასწაულმოქმედი ძალე-ბის რწმენა უხსოვარი ღროიდან მოდის. ამ მავნე ცრურწმენის ჩასახვა-განვითარებას და შემდეგ მასებში ფესვების ღრმა გადგმას ხელს უწყობდა ბუნების მოვლენების კანონზომიერებათა შე-უცნობლობა.

რა თქმა უნდა, სასიხარულოა ის ფაქტი, რომ საქართველო მოძმე სოციალისტურ რესპუბლიკა-თა შორის ერთ-ერთი ყველაზე ათეისტური რეს-პუბლიკაა. თუმცა, ამასთან ისიც უნდა აღინიშ-ნოს, რომ დღესაც კი, კოსმოსის დაპყრობისა და მისი მეცნიერული კვლევის ეპოქაში, ჩვენი რეს-პუბლიკის ბევრ სოფელში (და არა მარტო სო-ფელში!) ემშაქები, ავი სულებისა და სხვა ამ-გვარი „სასწაულების“ არსებობას რეალობად თვლიან და ძალიან ხშირად მათთან „განწმენდი-სა“ და „თავდაცვისათვის“ „ღვთისმეტყველებს“, გამომლოცველებს მიმართავენ.

ამ წერილში ჩვენ გვინდა შევეჩერდეთ სოფლად ყველაზე მეტად გავრცელებულ „უქმურის“ რწმენაზე, რომელსაც სხვათაგან კიდევ „ავ ქარს“ ან „ავ საქმეს“ უწოდებენ. ჩვენი მიზანია განვმარ-ტოთ, რას წარმოადგენს ეს „სასწაულებრივი“ „უქმური“.

ენათმეცნიერებმა დაადგინეს, რომ სიტყვა „უქმური“ უ-ქამურ-იდან, ე. ი. უდრო-დრო-იდან მოდის (აკად. ა. შანიძე). მასასადამე, „უქმური“ მოქმედებს მხოლოდ ღამით, უდროოდ დროს. „უქმურის“ ეს თვისება ხალხმა დიდი ხანია იცის და საუკუნეთა განმავლობაში მისგან თავდა-საცავად ათასგვარ ხერხებს მიმართავს.

ალბათ, ბევრს შეუნიშნავს სოფლად ზოგი კა-რის ზღრუბლთან ან კარის ამყოლებზე ატყეღ-

ბული რაიმე რკინის საგანი, უფრო ხშირად — ცხენის ნალი. ზოგან კი (მაგალითად, იმერეთში), ზღრუბლთან აგდებენ რკინის ნაჭერს, ჯაჭვს, ან მიწაში ზეწეულად მარხავენ ხანჯალს ან ცულის პირს და ა. შ.

ეს, ასე ვთქვათ, „უქმურის“ საწინააღმდეგო პირველი ბარიერია. იმ შემთხვევაში, თუ „უქ-მურმა“ ეს ბარიერი გადალახა და სახლში შეი-ჭრა, მას იქ სხვა წინააღმდეგობები დასვდება.

ხალხური რწმენით, „უქმურის“ ყველაზე მეტ-ად ჩველ ბავშვებს ემტრება. „უქმურთან“ სა-ბრძოლველად აკვნის თავთან დებენ შავტარიან დანას, ხანჯლის პირს, ღორის ჯაგარს, კამარაზე ჰკიდებენ ქარვის მძივებს და ა. შ.

ღროთა განმავლობაში ხალხი იმ დასკვნამდე მივიდა, რომ ყველაფერი ეს „უქმურისაგან“ თავის დასაცავად არ კმაროდა და დაიწყო ბრძო-ლის სხვა საშუალებათა ძიება. პირველ რიგში ხალხმა „მიანოს“, რომ, თურმე „უქმურს“ ძალიან ეშინია ცეცხლის და გვიან ღამით მოსულ სტუ-მარს, მგზობელს ან მგზავს, „უქმური“ რომ არ შემოტყლოდა, სახლში შემოსვლამდე კარის ზღრუბლთანვე ფეხებთან უყრიდნენ ანთებულ ნალვერდლებს; უნებდნენ ასანთს და სხვა.

მაგრამ არც ეს აღმოჩნდა საკმარისი! რადგან ხალხი იმ დასკვნამდე მივიდა, რომ ყოვლისშემძ-ლე „უქმური“ წყაროდან ღამით მოტანილ წყალ-საც მოჰყვებოდა და ასე, უჩინმაჩინოვით, ახერ-ხებდა აკვნამდე მიღწევას.

ადამიანებმა დასმარებისათვის ისევ ცეცხლს მიმართეს: ღამით მოტანილ წყალს დაღადნენ, ოთახში შემოტანამდე ყრიდნენ შიგ ნაკვერჩხალს,

ნახშირს და უქმური „წყლიდან განიდგენებოდა“.

შეიძლება ბევრს შენიშნული აქვს, რომ სოფ-ლად გლეხები საერთოდ ერიდებიან დამე ოჯახში წყაროს წყლის შემოტანას ან მგზავრებისას მის დალევას, ცდილობენ, რომ სასიცილი წყალა „მის დაბრძანებამდე“ (ჩასვლამდე) მოიმარაგონ.

მაგრამ ასე იყო თუ ისე, ზოგჯერ „უქმური“ მაინც ახერხებდა ოჯახში „შეძრომას“.

ალბათ, ბევრ თქვენგანს უნახავს, ხალხური ენით რომ ვთქვათ, „უქმურმოკიდებულის“, „ავ-ქარდაკრული“ ჩვილის გვამი. სხეულზე ამკარად ამჩნევია რაღაც ლურჯი ლაქები, ჩაშავებული ად-გილები (განსაკუთრებით მკერდის არეში და ზურგზე). ამ ლაქებს „უქმურის ნათითურებს“, ნა-ხელურებს უწოდებენ.

რა არის ეს საზარელი „უქმური“, ანუ „ავი ქა-რი“, ანუ „ავი სული?“ მხოლოდ და მხოლოდ ელექტრობა.

ცნობილია, რომ არსებობს დედამიწის მაგნი-ტური ველი. ისიც ცნობილია, რომ წყლის ჰაერ-თან ხახუნის შედეგად წარმოიქმნება გარკვეული ელექტროენერჯია.

ელექტრობით დამუხტული ჰაერის ნაკადი ყვე-ლაზე მეტად ნესტიან, დაბურულ ხეობაში, წყალ-ვარდნილებთან (წისკვილი, ჩანჩქერი), ნანგრე-ვებთან და ა. შ. გვხვდება.

ამგვარად, საკმარისია ადამიანი (ამ შემთხვე-ვაში ელექტრობის საუკეთესო გამტარი) ღამით ელექტრობით დამუხტულ არეში მოხვდეს, რომ მისი ორგანიზმი „დაიმიტოს“ გარკვეული რაო-დენობის ელექტროენერჯით.

რატომბა განსაკუთრებით საშიში გვიან ღამით წისკვილიდან დაბრუნებული ადამიანის სახლში შესვლა? იმიტომ, რომ წისკვილიდან წყლის ვარ-დნითა და მისი ჰაერთან ხახუნის შედეგად წარ-მოიშობა ელექტრობა. ასე რომ, ადამიანს წისკვი-ლიდან, ასევე ტყიდან, წყლიანი, დაბურული და ნესტიანი ხეების გამოვლის შემდეგ შეიძლე-ბა სახლში მოჰყვეს ელექტრომუხტები.

როგორც კი ეს ადამიანი სახლში შედის, ელექტრონები „ემებენ“ უკეთეს გამტარს და „პო-ულმოიხ“ ჩვილი ბავშვის სახით.

ჩვილი ბავშვის ორგანიზმი ვერ უძლებს ელექ-ტრობას. საკმარისია მან ღამით მოსული-საგან „მიიღოს“ სულ მცირე რაოდენობის ელექ-ტროენერჯია, რომ ატეხოს წივილ-კივილი, ჟი-ნიანობა. ბავშვს დაუწყება მთქნარება, ცრემლდუ-ნა. ის უარს ამბობს ძეძუზე. თუ ჩვილმა ელექ-ტრობის დიდი რაოდენობა მიიღო, დაემართება კრუნჩხვები, სისხლის ჩაქცევები, რომლებიც სხეულს ლურჯი ლაქების სახით აჩნდება.

„უქმურისაგან“ განკურნვის ყველაზე საიმედო საშუალებად შელოცვა მიაჩნდათ. და მართლაც, ზოგ შემთხვევაში ამ „შელოცვას“ კარგი შედეგი მოჰქონდა, რაში იყო საქმე? ნუთუ მართლა რა-ღაც ბუტბუტს შეუძლია სასწაულის მოხდენა?

რა თქმა უნდა, არა!

საქმე იმაშია, რომ შემლოცველი შეიარაღებუ-ლია ქარვის შავტარიანი დანიითა და ნახშირით. ხოლო ნახშირი, ქარვისტარიანი დანა და თვით შემლოცავიც, ელექტრობის კარგი გამტარია და განმმუხტავია. იმუხტება მლოცავი, ბავშვი კი თანდათანობით თავისუფლდება ელექტრობისაგან.

ალექსანდრე დიუმას (ა.დ.) უკანასკნელი ნაწარმოები

ალექსანდრე დიუმას (1803-1870), რესპუბლიკანელი გენერლის შვილს, იცნობენ, როგორც დიდ ფრანგ რომანისტს. მის კალამს ეკუთვნის ისეთი ცნობილი რომანები, როგორიცაა: „სამი მუსკეტერი“, „გრადი მონტე-კრისტო“, „ათი წლის შემდეგ“, „ოცი წლის შემდეგ“, „პიუსები, ასამდე სხვა რომანი და ტრაველია... მაგრამ ალექსანდრე დიუმას ძალიან ცოტანი იცნობენ, როგორც... კულინარს. წარმოიდგინეთ, ის მთელი თავისი სიცოცხლის მანძილზე აგროვებდა და იწერდა სხვადასხვა ხალხის კულინარულ ხელოვნებას! ეს შემთხვევით ამბავი როდი იყო! ალექსანდრე დიუმამ, ვიდრე მწერალი გახდებოდა, თავისი დამოუკიდებელი ცხოვრება სამიკიტნებიდან დაიწყო. ის მუშაობდა სან-ფრანცისკოში სამიკიტნოს უბრალო მსახურად. როდესაც ამ ხელობით საქარისი კაპიტალი შეაგროვა, შეისყიდა ლეონო-ყავით სავაჭრო სარდაფი, სადაც თვითონ იყო მთავარი მზარეული. მუშტრებს მოსწონდათ ალექსანდრე დიუმას მიერ დამზადებული კერძები და ხალხით ეტანებოდნენ ამ სამიკიტნოს. მაგრამ ერთ დღეს მას ბედმა უმუხთლა და სამიკიტნო დაეწვა. ამის შემდეგ ალექსანდრე დიუმას ლიტერატორი გახდა. პოდა, მიუხედავად ამისა, კულინარული ხელოვნება მას სიკვირის დღემდე თავის ძირითად ხელობად მიაჩნდა და ეს იმითაც დასტურდება, რომ მან, მთელი თავისი სიცოცხლის მანძილზე აგროვა და შექმნა ფუნდამენტალური ნაშრომი — „დიდი კულინარული ლექსიკონი“.

ალექსანდრე დიუმამ იმოგზაურა ამიერკავკასიაში. იყო საქართველოში. ამყობდა იმით, რომ ამიერკავკასიაში მოგზაურობისათვის მას საგზური მისცა თვითონ ამიერკავკასიის მთავარსარდალმა თავადმა ბარიატინსკიმ.

ა. დიუმას ამიერკავკასიაში მოგზაურობის დროსაც არ იფრცხვებდა კულინარულ ხელოვნებაზე ფიქრს. თავის ჩანაწერებში, რომლებიც ეხება ნადირობასა და კულინარულ ხელოვნებას, დიუმას სხვათაშორის წერდა: „თავადმა და მისმა მსახურებმა (ლაპარაკია ბარიატინსკზე) ვერც კი წარმოიდგინეს, რომ მე კალამთან ერთად თავისუფლად ვეუფლები სანადირო თოფსა და მზარეულის ჩამჩას, რომ ვარ პოეტი, მონადირე და მზარეული. ცოტა მეტი დრო რომ გვექონოდა,

— ასკენის ის, — გავათავებდით იმით, რომ მთელ ფოთს გამოვკვებავდით“. დიუმას როგორც ჩანს, ალტაცებული იყო ქართული მწვადით და ემზადებოდა შეეტანა თავის „კულინარულ ლექსიკონში“ მისი რეცეპტი, მაგრამ ამ რეცეპტის შეტანა მოასწრო მხოლოდ თავისი ნარკვევების ციკლში „მოგზაურობა ამიერკავკასიაში“.

ალექსანდრე დიუმამ თავისი ლიტერატურული მოღვაწეობით მონაგარი მილიონები ძმაცაბებთან ქეიფში გაფლანგა. მოხუცებულობაში იგი ვალაჩობდა, მაგრამ ამ დროს მისმა შვილმა ალექსანდრემ განიმტყიცა საპატიო მწერლის სახელი. დიუმასამამ კი თავისი სიცოცხლის უკანასკნელ წლებში გადაწყვიტა თავისი კულინარული ენციკლოპედიის გამოქვეყნება, მაგრამ ეს მას უკვე აღარ დასცალდა. ა. დიუმას „დიდი კულინარული ენციკლოპედია“ გამოვიდა მისი სიკვდილიდან სამი წლის შემდეგ. ის გამოიცა ცნობილი მწერლის ანატოლ ფრანსის რედაქტორობით, და ანატოლ ფრანსის ლიტერატურული კარიერაც სწორედ ამ წიგნის რედაქტორობიდან იწყება.

ქვევით მოგვყავს ალექსანდრე დიუმას რამდენიმე კულინარული რეცეპტი.

ხახვის სუპი

500-600 გრ ხახვი თხელ ნაჭრებად უნდა დაიჭრას, გაირეცხოს ცივ წყალში, გამშრალდეს და იხრაკოს 100-120 გრ ერბოში, სანამ ღია ოქროსფერს მიიღებს. ამის შემდეგ დაესხას ერთნახევარი ლიტრი აღუღებული წყალი არა ერთბაშად, არამედ თანდათანობით. მიეცეს მარილი და პილბილი გემოვნების მიხედვით; იღუღოს ნელ ცეცხლზე ხახვის მზადყოფნამდე. ამის შემდეგ თანდათანობით დაემატოს 5-6 წინასწარ გათქვეფილი უმი კვერცხის გული, თან კოვზით უნდა ურიოთ, რომ არ აიჭრას. კერძის თევშებზე დასხმის წინ სუპში ჩაიყრება ან შეიძლება სუფრაზე ცალკე თევშითაც ჩაიდგას ერბოში შემწვარი თეთრი ხშიაი.

ბამბრანის სუპი

აიღეთ 250-300 გრ ნიახური, 100-150 გრ თეთრი კომბოსტო, 250-300 გრ ბოლოკი, 100-125 გრ ძველი ან ახალი ხახვი. დასხით ამბო მღუღარე წყალი და გადაწურეთ; ამის შემდეგ ეს ბოსტნეული დაკეპეთ წვრილად

და აურიეთ ერთმანეთში. ჩადეთ ქვაბში 120-125 გრ კარაქი ან ერბო, შედგით ცეცხლზე და ჩაყარეთ შიგ დაკეპილ-არეული ბოსტნეული. უყავით მარილი და პილბილი თქვენი გემოვნების მიხედვით. ამის შემდეგ კერძი მოხუდეთ ნელ ცეცხლზე და მზადყოფნამდე რამდენიმე წუთით ადრე დაუმატეთ წვრილად დაკეპილი 300-400 გრ ჭთმის გულ-ღვიძლი.

მოხარშეთ მარილიან წყალში და გასწურეთ საწურში 150-200 გრ ვერმიშელი, შეურიეთ მასში 30 გრ დაქუცმაცებული მშრალი ყველი, ჩაყარეთ ესენი ერბომოვლებულ ქვების ფსკერზე, დააყარეთ ზემოდან წინასწარ გამზადებული ბოსტნეული ჭათმის გულღვიძლით, კვლევა მოაყარეთ ზემოდან დაქუცმაცებული ყველი (გემოვნების მიხედვით) და თან დაუმატეთ კარაქი ან ერბო. ამის შემდეგ დაასხით ყოველივე ამას 1-1,5 ლიტრი აღუღებული წყალი. ერთი წამოღულების შემდეგ სუპი მზად იქნება.

მუშავებარული რაბუ

დაკეპეთ 1 კგ ცხვრის ხორცი, მოხუდეთ 50 გრ ერბოში, ან კარაქში. გარეცხეთ 50 გრ გამზარი სოკო, გააჩერეთ 2-3 საათს ცივ წყალში, შემდეგ დაჭერით წვრილად და ადუღეთ რამოდენიმე კოვზ ცხვრის ხორცის წვენიში, ამის შემდეგ სოკოს წვენი დასხით დაასხით მოხუდულ ცხვრის ხორცს, აურიეთ, მოაყარეთ 2-3 კოვზი ფქვილი და ისევ აურიეთ. უყავით საჭირო რაოდენობით მარილი, პილბილი, დაფნის ფოთოლი, დაასხით დარჩენილი წვენი და ისევ მოხუდეთ ნელ ცეცხლზე კერძის მზადყოფნამდე.

პარტიფონი „მებრ-დ,ოტბლი“

კანინად მოხარშეთ კარტოფილი. დაფქვენით და დაჭერით ნაჭრებად. ჩაასხით ქვაბში ერბო ან შეთი დაჭრილ ნიახურთან, პილბილთან და მარილთან ერთად, დაუმატეთ ცოტა ლიმონის წვენი, მოაყარეთ დაჭრილი კარტოფილი, მოხუდეთ. შემდეგ ზემოდან მოასხით ნაღები და გაიტანეთ სუფრაზე.

„ნედელიადა“

კომპოზიციის რეკომენდაციები

კომპოზიციის უპირველესი

(დიეტით დაავადებულთათვის)
შინდის კომპოზიციის

300 გრ მსხვილი, ბალის ან ტყის შინდის გარეცხვით, წყლისგან დაწმენდით, ჩაყარეთ ნახევარკილოიან ქილაში, შეავსეთ წყლით და ჩაუტარეთ სტერილიზაცია 15 წუთის განმავლობაში წესისამებრ. დაბეჭდეთ და შეინახეთ საზამთროდ.

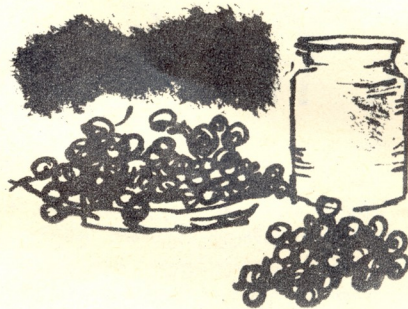
ასკილის კომპოზიციის უპირველესი

200 გრ ასკილი გარეცხვით, ჩაყარეთ ნახევარკილოიან ქილაში, დაუმატეთ წყალი და 15 წუთის განმავლობაში ჩაუტარეთ სტერილიზაცია. დაბეჭდეთ და საზამთროდ შეინახეთ.

მოცხარის კომპოზიციის უპირველესი

300 გრ მოცხარი, დარჩეული და გარეცხილი, ჩაყარეთ ქილაში, დაასხით წყალი და ჩაუტარეთ სტერილიზაცია 10 წუთის განმავლობაში. დაბეჭდეთ და შეინახეთ.

ყველა ამ კომპოზიციის განხილვის შემდეგ შეიძლება დაემატოს შაქარი ასე: წვენი გადმოვასხამთ ცალკე, გავსენით მასში შაქარს, წამოვადუღებთ და შემდეგ კვლავ მოვათავსებთ შიგნით ნაყოფს.

ურომის კომპოზიციის

ნახევარი კილოგრამი ყურძენი დავჭყლიტოთ, გავწუროთ და ჩავასხათ კილოიან ქილაში. შემდეგ დავმარცვლოთ ამდენივე ყურძენი, გავრეცხოთ და ჩავაწყობთ წვენში. ქილას თავი დავხუროთ და ჩავატაროთ სტერილიზაცია 15 წუთის განმავლობაში. ქილა დავბეჭდოთ და შევინახოთ. ინახება მთელი წლის განმავლობაში.

მშავე ბოლოკის

ჩამსალ, მკვრივ ახალ ბოლოკს მოვამოთროთ მწვანე ფოთლები, გავრეცხოთ და ჩავაწყობთ ნახევარკილოიან ქილაში, ჩაუტარებთ შიგნით 2 დაფნის ფოთოლი, 5 კბილი ნიორი, წითელი წიწკის მეთხედი, 12 გრ ქვამარილი, დავასხათ ცივი წყალი და თავი დავხუროთ. ასე შევინახოთ ზამთრისათვის.

მშავე კიტრის

წვრილი კიტრი გავრეცხოთ, ჩავაწყობთ კილოიან ქილაში, ჩაუტარებთ 5 კბილი ნიორი, ნახევარი წითელი წიწკა, 3 დაფნის ფოთოლი, 25 გრ ქვამარილი, ალუბლის 2 ფოთოლი, მოცხარის 1 ფოთოლი, 10 გრ ყვავილოვანი კამა, გავავსოთ წყლით და შევინახოთ საზამთროდ.

დიასახლისი ელისაბედი მბანეშვიძე

პასტერიზებული პამიდორი

მომცრო ზომის მკვრივი პამიდორები გარეცხვით, შეაშრეთ და ჩაალაგეთ წინასწარ გამზადებულ სუფთა, მშრალ ქილებში.

მწიფე, რბილი (შეგიძლიათ დაჭყლიტოთ იხმართ, მხოლოდ სალი) პამიდორები ცალკე დაჭყლიტეთ, გაატარეთ სახეხში, უყავით მარილი, დაასხით ქილებში ჩალაგებულ პამიდორს, ჩაყოთ გემოვნებით მწვანე წიწკა, ნიორი და დაფნის ფოთოლი, დაახურეთ თავსახური, გაუკეთეთ სტერილიზაცია (ნახევარ კილოიან და კილოიან ქილებს 10 წუთით, სამკილოიან ქილებს 20-25 წუთით) და დაბეჭდეთ.

ასე შენახული პამიდორი ძალიან გემრიელია. წვენი შეგიძლიათ იხმართ კერძებში, მთელ-მთელი კი საუზმეზე საჭმელად.

ბადრიჯნის შენახვა

საშუალო ან მომცრო ზომის უთესლო ბადრიჯანი გარეცხვით, გააშრეთ, ჩააწყვეთ ქილებში. ააღუღეთ წყალი და უყავით მარილი (ოღონდ ძალიან მლაშე არ გამოგივიდეთ), შეაგრილეთ და დაასხით ქილებში ჩაწყობილ ბადრიჯანს. დაახურეთ თავსახური, გაუკეთეთ სტერილიზაცია (ნახევარ-კილოიან და კილოიან ქილებს 10-15 წუთით, სამკილოიანს კი 20-25 წუთით) და დაბეჭდეთ.

დაბეჭდვის შემდეგ ქილა გადმოაბრუნეთ და ისე დატოვეთ ორი-სამი საათით. თუ ამ ხნის განმავლობაში წყალმა გამოიონა, ხელახლა იქნება საჭირო სტერილიზაციის ჩატარება.

ხმარების წესი: ქილას გავსენით, ამოღებთ ბადრიჯანს და ჩააწყობთ სუფთა ცივი წყალში. დატოვებთ შიგნით 3-4 საათის განმავლობაში (შეგიძლიათ მეტ ხანსაც), რომ ბადრიჯანს სიმწარე გამოუვიდეს. მეტ გავსურავთ (უმჯობესია სიმძიმე დააღოთ). შემდეგ შეკახავთ გემოვნებით.

დიასახლისი ნინო ცაგარელი

გარეკანის პირველ გვერდზე—თბილისის მე-4 საშუალო სკოლის ფრიაღოხანი მოხწავლე ციური ლობჯანიძე. გარეკანის მე-4 გვერდზე „ხტარტზე“. ფერადი ფოტოები ნორა ანთიძის.

რედაქტორი თეა აბაშვიძე	სარედ. კოლეგია: მ. ბარათაშვილი, ე. ბაღდაძე, ნ. გურგენიძე, ე. თავაძე, მ. კალანდაძე (პ. მგ. მდივანი), ზ. კვაჭაძე, თ. ლაშქარაშვილი, ბ. მჭედლოძე, ვ. სირაძე, ქ. სინარულიძე, ნ. შალუტაშვილი, ლ. შენგელია (მხატ. რედაქტორი), ნ. ჭავჭავაძე.	საქ. კვ. ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა
---------------------------	--	--

ტექნიკური ქ. დემუროვა.
რედაქციის მისამართი — სულხან-საბას ქ. № 15. ტელ. 9-98-71. ფიზ. ფორმ. რაოდ. 1,75. პირობით ფორ. რაოდ. 5,3.

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 19/VIII 64 წ. ქალაქის ზომა 60x92. ჭირაფი 50.000. შეკვ. 1894. უგ 02325. ფასი 30 კაპ.
საქ. კვ. ცვ-ის გამომცემლობის სტამბა № 1, ლენინის ქ. № 14.

Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал «Сакартвелოს კალი».
Издательство ЦК КП Грузии.

ИНДЕКС 76177

საქართველო
შინაგარეო ურთიერთობების
სამსახური

